[illegible]

Shno 691.

సుందరకాండ పదము

మ॥ పూడిపెద్ది బుచ్చన్నపంతులుగారిచే రచింపబడి

ఈ గ్రంథస్వాతంత్ర్యమును పొంది

మ॥ ...లగర్ల వేంకటస్వామయ్యగారు ...

అగ్రహారపు సత్యనారాయణగారిచే

స్వకీయ

ఆనంద శా౦ సరస్వతీ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించి ప్రకటింపబడియె.

విశాఖపట్టణము.

చూచినచో తమ [illegible] జన్మతారీఖు యీ సంధి

గువర్నమెంటులోని మీకు కలసిన [illegible] మముగా మాకు తెలియజేసుకున్నచో పరిపూర్ణ శాస్త్రనిపుణులని లోకప్రఖ్యాతి జెందిన బ్రహ్మశ్రీ మహామహోపాధ్యాయ పండిత శ్రీరామశాస్త్రివారు శాస్త్రానుసారము దాఖలాగా నుండునటుల మీజాతక ఫలములు వ్రాయించి వీ. పీ. గా మీకంపెదరు.

1 సంవత్సరం నెలవారీఫలములు రు 5-0-0.

1 సంవత్సరం వారఫలములు... 10-0-0.

3 సంవత్సరం నెలవారీఫలములు 10-0-0.

3 సంవత్సరం వారఫలములు 25-0-0.

జాతకుని ఆయుర్నిర్ణయముకు 5-0-0.

లగ్నస్వామికు... ... 5-0-0.

యేయితరభావప్రశ్నకు ... 2-0-0.

ఆసామ్యు అడ్వాన్సు పంపవలెను.

సి. హెచ్. సుబ్బారావు,
మేనేజరు.

శ్రీ సూర్యసిద్ధాంతాశ్రమం,
నరశింగపల్లి. యలమంచిలిపోష్టు,
విశాఖపట్టణము.

— —

శ్రీ మహాభారతము.

ఆదిపంచకము—పద్యకావ్యము.

శ్రీ మహాభారతములోని ఆదిపంచకము సిద్ధమైనది 944 పుటల గ్రంథము- ముద్దులుగుల్కు అచ్చు, అందమైన బైండింగు, పండితపరిష్కృతము, ఏపద్యమునకాపద్యము ఏర్పాటుగానుండును. తప్పులు వెదకినను దొరకవు. కొద్దిరోజులుమాత్రమే యీధరకు దొరుకును.

వెల రు 1—4—0 మాత్రమే.

అగ్రహారపు సత్యనారాయణ, ప్రొప్రయిటర్,

ఆనంద బాల సరస్వతీ ముద్రాక్షరశాల,

విశాఖపటణము.

శ్రీరస్తు.

సుందరకాండ పదము.

శ్రీ[illegible]రఘు[illegible] [illegible] జగము[illegible] [illegible]
[illegible] చేర్చలగ [illegible]
[illegible] వెలగి చేసుకొలల [illegible]కుంఠపురివాసుని వసి
యి [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] కాలంబులనుగూడి । స్తు
ష్టిశేయు చనున్న సప్తనేదలతు ॥ [illegible] నిర్విఘ్నంబుగావించు।
విఘ్ననాథునిమదిగ వేడ్క [illegible] [illegible]కవివరులకు వందనంబులుజే
తు। [illegible] పరమహాత్ము [illegible] [illegible]రాజుకుముఖ్య [illegible]
[illegible] కాళిదాసుమదలతు [illegible] అల[illegible] [illegible]
దనుగు [illegible] [illegible] ॥ మదు[illegible]
[illegible] ముఖ్య[illegible] పదగుంభనము
గలిగి [illegible] విశేషము। [illegible] పరమహాత్మమున॥ విడిప।
సుందరకాండ పదముగా రచియించి [illegible] పొందుగాపిను
చు॥ అత్రినంతసి [illegible] ఆదరి [illegible] సమ్మిస్సుమపదములను సప
కంబుగా॥ [illegible] వైకుంఠపురమందు వసియించు [illegible] పర్యాయస్వయం
[illegible] గావించినందునను ఘ
నులారమీరు॥ సావధానముగాను చక్కగావినిమీరు। సంతుష్ట[illegible]మిగుల
సంతోసించండి॥

కథాప్రారంభము. హనుమంతుడు లంకకుప్రయాణము.

ఘనుడు హనుమంతుండు కపివీరులనుగూడి। సీతను వెదుకుటకు చెలగి వే
డుకను॥ లంకలోపలికపుడు [illegible] పోదలచి। నిశ్చయముగావించి నిల
చిధైర్యమున॥ లాఘవంబులు జేసి లంఘించిదాటినను । [illegible]
తాళజాలను॥ ధరణిసెక్కబడుననుచు తటపటాయించుచును।బలముగానుం
డేటి పర్వతాగ్రమున॥ [illegible]దాటినయడల [illegible]
బులోను [illegible] ॥ [illegible]

లుక। కదనసంభ్రమొందుచును కపివీరులంత॥ చేశెందు నీక్షించి దేవతలు
దరుమ। అసురక్తిచేమిగుల నాదరముతోడ ॥ మొక్కినచందమున మూడ
ముతో హనుమంతు। పాదంబులకు మొక్కి భక్తితోడుతను ॥ విమలదండ
లు మెడకు వింతగా వేయించి। కనకకుండలములను కర్ణములనుంచి। హార్ది
చికపివరులు ఆంజనేయునిమెచ్చి । శ్లాఘించిరంతటను శతవిధంబులను।
అధిక బలుడై గొప్ప ఆంజనీతనయుండు। అప్పుడైయున్నట్టి యాకపులగూ
డి॥ ఫలకిసలయంబులను విలసితతరుగుల్మ। పుష్పవనములతోటి పోలు పా
రుచుండు॥ సింహశార్దూలములు చిత్రభల్లూకములు । ఘోరవిషసర్పము
లు క్రూరమైనట్టి॥ శరభభైరవములు మరిమత్తగజములును। చిలుకలును
హంసలును చిత్రమైనట్టి॥ సారసపక్షులును శారికంబులుమరియు। పికమ
యూరంబులును ప్రీతితోడుతను॥ రంగుగాశృంగములు నింగిముట్టుచును
న్న। మహాగొప్పదైనట్టి మాహేంద్రనగము॥ లఘువులు వేయుచును రా
మచంద్రునిబంటు। మెక్కిపర్వతమందు హెచ్చరికకలిగి॥ మదగజముచంద
మున మారుతాతనయుండు। మృగములుదోలుచు ఖగములన్నిటిని॥ బె
దిరింపుచునుగొప్ప భీతివాటిల్లంగ। కేకలువేయుచును కేరుచునుమిగుల।
వింతగానగమందు విహరించివిహరించి। అద్రిశృంగముపైని హనుమంతు
నిలచి॥ అతిబలాఢ్యుండైన ఆంజనీతనయుండు। సురుచిరంబుగ వెలిగి సూ
ర్యునింబోలి॥ తడవు చేలనటంచు తనబాహుబలములను। ననుకూర్చుకొ
నిదాటి జలధియొడ్డునను॥ నిలచిహనుమంతుండు జలధికికరములను। మో
డ్చిమొక్కుచునంత ముదముతోడుతను ॥ వనచరులందరికి వందనంబులు
జేసి । వీడ్కొనలందుకొని ధీరుడైయుండి॥ శ్రీరామలక్ష్మణుల చిత్తమునధ్యా
నించి। బలముకొలదిగబూని పట్టుదలగాను॥ త్వరగలంఘించుటకు తూర్పు
ముఖముననుండి। నరిగపాదంబులను సర్దుకొనినిలచి॥ దర్పమైవిలసిల్లు తన
బాహుదండములు। నంకించివాలమును హుంకించిబెంచి॥ వీరత్వమొలుకు
చును ధీరత్వముననుండి। లంకవైపునతాను హుంకించిజూచి॥ కండ్లెర్రగా
జేసి పండ్లుపటపటకొరికి। ముఖమెర్రగాజేసి మోహరింపుచును ॥ ధరగ్రం
కిబడునటుల గిరినుంచిహనుమంతు।గట్టిగాదాటుచును గగనవీధులకు॥ ఆడు
చునుపాడుచును అతివేగమునబోవు। సమయంబులోపలను సామీప్యమం
దు॥ఉన్నతరుజనుగిగలు ఊపుచేకదులాడ। గాలికినెగురుచును గగనంబు
పైకి॥జవరమునచేసఖుని అంపకంబులు జెట్టిమళ్ళివచ్చినకరణి మళ్ళితిరుగాను॥

ఆశ్చర్యముగఁగొన్ని అడవులలోఁబడిరో। మరికొన్ని వడిగూలె ధరణిపైఁజా
డ॥ అంబరమార్గమున అంజనీతనయుండు। అవలీలగానగిరి యరుగుసమ
యమున॥ సాముద్రుఁడంతటను సంతోషమొందుచును। మధ్యమున్నటువం
టి మైనాకమునను। ప్రీతితోఁడుత బిలిచి ప్రియుడమైనాకుండ॥ రాక్షసులవ
ధియింప రామచంద్రుండు॥ వనములకేతెంచి వసియింపుచుండంగ। ధర

హనుమంతుని విశ్రమించుమని మైనాకుడుకోరుట.

సుతనుగొనిపోయె దనుజనాథుండు॥ ఆమెను వెదుకుటకు అంజనేయునిబంప॥
వచ్చుచున్నాడు హెచ్చుమీరంగ। అలసటపడియతడు ఆయాసపడు
నేమో। నీవుపైకి తేలుచును జవముతోఁడుతను॥ నీపైనిహనుమంతు మో
పగుచునిమిషంబు। కూర్చుండగాఁజేయు గురుతుతోఁడుగను॥ మైనాకుడంత
టను మంచిదేయనిబలికి। సంద్రమునుమీదికిని చక్కగాతేలి॥ ఆకాశమంటు
చును అవక్రతంబుండ। రాక్షసమాయనుచు రాఘవులబంటు॥ పాదిగో
సులుపోసి హృదయంబుచేదాని। తాకినంతటదెబ్బ తగిలిగట్టిగను॥ అగ్ని
కణములురాలి అదిరిపడిపర్వతము। అంజనేయునితోడ నసియెనీరీతి॥ మా
హానుభావుఁడ మారుతాత్మతనయుండ। నీకడ్డములుగలవె నిఖిలలోకముల॥
బంధుత్వధర్మమున వార్ధినను బంపంగ। నీసహాయముకొరకు నేనువచ్చితిని॥
గావుననామీద కరుణించికూర్చుండి। ఫలములుభక్షించి యలసటలుబాసి॥
వెళ్ళుమనిబలుకంగ వేడుకతోఁడుతను। హనుమంతుతనకరము నానిరొక
మారు॥ రాముకార్యముకొరకు రయమునను బోవలెను। అలసటలేటికీ యు
ల్పకార్యమునకు॥ అనుచునుహనుమంతు డంబరంబునకెగసి। పరువారిపోచుం
డ పరమమోదమున॥ మారుతాతనయునికి మైనాకపర్వతము। జేసినకృ
త్యములు జూచియింద్రుండు॥ హర్షమానసుడగుచు ఆపర్వతముతోటి। ప
క్షములుతోనీవు తక్షణముబోయి॥ అవనిపైనుండుమని ఆజ్ఞలనొసగుచు

దేవేంద్రుడు సురసనుబంపుట.

ను। జనుదేరియింద్రుండు స్వర్గలోకమునకు॥ దేవతలతోఁగూడి సావధానము
గాను। ఆలోచనలుజేసి అంతలోపలను॥ దైవకార్యముకొరకు దనుజకోటు
లలోకి। హనుమంతుడీవేళనరుగుచున్నాడు॥ తగినబలులైయున్న దానవు
లలోనతడు చాలగలడో లేడో సందేహమవును। అనియమరులందరును
హనుమంతుబలములను। శోధించిదెలియుటకు బోధజేసుకొని॥ నాగలోక
మునున్న నాగులకుమాతైన। సురసనుబిలిపించి త్వరితంబుగాను॥ [illegible]

మారుతసయుండు పారుచు నభమందు । లంకమార్గము బట్టి శంకలేకుండగ
గర్జించుచున్నాడు దానవులలోనగడు । దండిగా నిలబడుచు ధైర్యంబుతో
డు చక్కగా పోట్లాడి సాగగలవాడో లేడో । తెలుసుకొనిరమ్మనుచు బలుక
వేగమున॥ అతిభీకరంబైన అసురరూపము దాల్చి । సురసపరుగులనిడుచు
చోద్యముగ నపుడు॥ వారిధిమధ్యమున మారుతాసుతునంత । అడ్డుకొనిని
లబెట్టి ఓ వనచరుడ ॥ ఎచ్చటబోయెదవు ఏమిరానీకిక । భయములేకు
న్నావు ఎక్కడికి పోనీను॥ ఆహారముగ జేసి అడ్డముగ మ్రింగెదను। అంతము
త్తగనీకు వచ్చెర నీకు నేడు ॥ అనిబలుకు దనుజునకు అతిగొప్పగు హావంటి।
విస్తారమగు పెద్ద నిరివిగలనోరు ॥ విప్పగా హనుమంతు వీక్షించి చూసిని।
శాంతముగ పలికెను చక్కగా బలికె॥ జగతికి మాతైన జానకిని రావణుడు।
తానె తెచ్చియుంచె లంకలో కనబడకుండ ॥ దాచియుంచెగ నన్ను తెలిసికొని రమ్మని
కుతుకముగ శ్రీరామచంద్రుండు చెప్పిపంపెను॥ అందుకై నేనిపుడు అతి వేగ
ముగాను। పోవలెను దయయుంచి పోనిమ్ము నన్ను॥ కార్యంబు జేసుకొని కడు శీ
ఘ్రముగ తిరుగ। వచ్చి నీ కోర్కెలను వెచ్చుగా దీర్తు । మారుతాత్మజుం
డు తీరుగా నిటుబలుక। క్రూరంబగ సురస ఘోరంబుగాను॥ కనులనిప్పు
లు పెద్ద కరములు చాలంగ। అట్టహాసము జేసి అతిభీకరము న॥ దశయోజ
నంబులు తననోరు పెంచుచున। మహిమతో దుముకుచు మారుతాత్మజుని॥
మేనుకొరికిసి వేగ మ్రింగి పోవగ నపుడు। హాతప్పి చెప్పిన ఆ ... దేయుంచె॥ ద
శయోజనంబులకు తన దేహమును పెంచె। యిరువది యోజ
నంబులకు॥ తననోరు పెంచంగ హనుమంతుడంత ... ముప్ప - యోజనా
లకు పెంచెనా ... ॥ నలుబది యోజనాల్లాపనోరు పెంచ ... యో
జనాల ... ॥ తన దేహమును పెంచ ... । మరి
... యోజనాల ... ॥ ... ను
... దశయోజనా ... సిను
... తన ... లకు ...
గి మారుతాత్మజుండు। ... రూపము దాల్చి ...
... పోలు అల్పరూపుండగుచు। సురసగర్భము ... ॥
ముఖములో నలనుంచి మోదంబుతో దుమికెను । వెలుపలికి ... వింతగా
ఎదుట నిలువబడినప్పుడు ఓ వెలది మోసురస ... రయ
ముగా ... ॥ తిరుగ వేగము వచ్చి కరమునీ కోర్కెలను । నరవేర్తునంచు

నునేనుబలుకంగ॥ వచ్చుకోనునీవు వల్లకాదనిబల్కి, ఆకలంచునునీవు ఆశ
నొందితివి॥ ఆకలిప్పుడునీకు అతివరోతికనా। నేవెళ్ళవచ్చునా పెలతరో యి
పుడు॥ హనుమంతుడీరీతి అసురసతోబలుక। ఆశ్చర్యమునుబొంది అదివలి
కెనిటుల॥ వీరావుతానుండా మారుతాతనయుండా। అతివీరుడైయున్న అ
సురబృందములు॥ వసియించులంకను వడిగనివుబోకుండ। వారునినుబట్టు
కొని వంచింతురేమో॥ అనుచుశంకించుచును అమరులునునుబిలచి। నీలావు
నశువలు నిండారగాను॥ శోధించిరమ్మనుచు బోధించివంపంగ। అరుదెంచి
తినినేను అందనేయుండ॥ నీవంటిబలశాలి నిజముగామరిలేదు। ఎక్కడికివొ
ళ్ళినను నిక్కముగనీకు॥ జయముకలుగునటంచు ప్రియవాక్యములుబలికి।
ఘనచక్కగబోయె సురప్పురంబునకు॥ అంతెహనుమంతుండు అతిభయం
కరమైన। ఘోరాకారమలధ్వని చేసి తెరిపిలేకుండ॥ ఘుగులఘోషింప్పచును గగ
నంబునంటుచును। అలల కల్లోలప్పై హద్దులేకుండ॥ ఝుంకరింపుచునున్న జల
ధిమీసిహనుమంతు। చంగుచంగునదాటి నింగిమార్గమున॥ సూర్యుడస్తాద్రికిని
సొంపుగాజనుదరి। పోయినంతటిలోను వాయుపుత్రుండు॥ జవసత్త్వములతో
లది పవనుండుచందమున। సూక్ష్మగతిలో జలధి సొంపుగాదాటి॥

హనుమంతుడు లంకప్రవేశించుట.

లంకప్రవేశించి లలితమునయొప్పేటి। వేలాచలంబనెడు విస్తీర్ణమైన॥ ప
ర్వతముపై వ్రాలి పవనతనయుండపుడు। తానుగర్వంబునను గట్టిగానిలువ॥
హనుమంతుపాదములఅనిక చేకొండ। గడగడవణకుచును కదలిపోయెనుగా॥
దానిపైనుండేటి తెరువులన్నియుమూగి। వాటిపైనుండేటి వరసుమములన్ని॥

లంకచిగిరిములను హనుమంతుడుజూచుట.

ల్లురాలగా చక్కగాదేతలు। పుష్పసర్గముగురుపు పోల్కెగానుండె॥ అ
పుడు హనుమంతుండు అపర్వ్వతమునందు। చక్కగా విలసిల్లు సాలవనముల
ను॥ తాళంబవనములును ఘనసంబవనములను। తాలతక్కోలహింతాల
వనములను॥ కుటజనిమాలములు వటకుంజవనములను। దాడిమవనంబుల
ను తాలవనములను॥ఘనరసాలంబులను ఖర్జూరవనములను। మందారసంపెం
గ మల్లెవనములను॥ వికసితకేతకీ వకుళచంపకనాగ। పున్నాగమాధవీ వ
న్నెజాజులును॥ కలువలుపద్మములు ఘనచకోరంబులును। హంసలునుచి
లుకలును అళిబృందములును॥ కలికినిర్మలమైన సలిలంబుచేమిగుల। చక్కగా
ళ్ళసిల్లు సరసులన్నిటిని పోతుటేగెనాసు బోవశక్యముగానిఘనోరపొన్నా

కాది గోపురంబులును॥ అద్భుతయంత్రములు అతిభయంకరమైన। అస్త్రం
బులును మరియు శస్త్రజాలములు ॥ మత్తమాతంగములు నుత్తమాశ్వం
బులును॥ రథములును ధ్వజములును రాజిల్లుచుండు॥ ఆలంక శిఖరములు అం
బరంబునదాకి॥ వెండికొండను బోలి చంద్రశేఖరమున॥ కనులపండువుగానుగా
న్పించునవి యెపుడు। అందులోనుండేటి సురబృందములు॥ నాగలోకము
నందు నాగులే చందమున। విషముతో నుతినంచి విహరింపుచుండో॥ ఆ
రీతి నావారు హస్తములశూలములు। బట్టుకొని దూచుటకు భయము వాటి
ల్లు॥ ఈరీతిగా లంక తేరిచూడగరాని। వీరుల చేమిగుల విపరీత గతిని॥ జన్నివి
ధముల చేత అధికముగ విలసిల్లి। గోలియు ర్కారము పొలుపారుచున్న॥ లం
కాపురము యొక్క పొంకములనీక్షించి। అధిక వింతను బొంది అంజనేయుం
డు॥ ఉత్తర ద్వారముకె తత్తరముగాబోయి। అట్టి కన్నుల జూచి అంజనీసుతు
డు॥ ఆశ్చర్యమును బొంది హాచ్చితమని బలికి। దేవతలకైనాను పోవశక్యం

హనుమంతుడు సీతను వెదకుట.

బు॥ కాదనుచ హనుమంతు కడువింత నొందుచును। వానరులకిది యెటులవ
శమగునటంచు॥ ఇలలోను రావణుని ఇంట లోను జూచినను। కడు భయంకరు
డనుచు గజగజను వణకు। గావున నేవ ని కన్నులబడకుండ। నేరీతి సీతనే నేవీధి
లోను॥ వెతకగల్గుదు నేను వెదకి తే సీతతో। మాట్లాడుటదియెట్లు మదిదో
చకుండు॥ అనుచు హనుమంతుండు ఆలోచనలు జేసి। కడుతిన మానసము గ
ట్టిపరుచుకొని॥ రక్కసులు చాల రేగి దిక్కులన్నిటియందు। పెక్కులు గూడు
కొని వెక్కసంబుగను॥ దిరుగుచునున్నారు తెంపు లేకుండంగ। కన్నులబాధి
నను నన్ను బట్టుకొని॥ చిక్కులు పెట్టెదరు రక్కసాళులు ఇంగుల। గనుక యి
చ్చటినుండి కదలి వేగమున॥ అనుచు హనుమంతుండు ఆలోచలు జేసి। ఈ
దివ్యరూపమున యిపుడు నేనుండు॥ రక్కసులు వీక్షించి గ్రక్కునను దను జేరి।
రాక్షసేంద్రునికడకు దీక్షతో బోయి॥ చెప్పినతోడనే చెడ్డ రక్కసుడైన। రా
వణుండే తెంచి రయముతో దుతన్ను॥ ఉసిబలాఢ్యుడుగనుక ఊపులను బెట్టు
చును। ఉంచి వేసిన యెడల ఉచితమైనట్టి॥ రాముని కార్యంబు రిభసమై పోవ
నుచు। సూక్ష్మరూపము దాల్చి శోధించిరాత్రి। సీతను వెదకుటకు చిత్తము
నదలబోసి। అణురూపమును దాల్చి అంజనీసుతుడు॥ గోపురంబుల పైని గో
ప్పమేడల పైని। యెక్కి జానకి వెదకి పెక్కు చోటులను॥ కాంచన ప్రాకారము
నందు వైడూర్య। మకరత మాణిక్య పరతుద్యములును। స్ఫటిక స్తంభములు

ను వటుతరంబైనట్టి వచ్చలను చెక్కిన బలుతోరణములు॥ ముత్యాలము
గ్గులును ముచ్చటగానుండు। బంగరుకిటికీలు రంగుమీరంగ॥కలిగి ఘాసిల్లు
వలలిత సౌవర్ణ। గృహములన్నియు జొచ్చి గుహతుతో దురతను॥ రెంతి వెద
కినగాని కాంత సీతాదేవి। కనిపించగా లేదు కన్నులకు నెచట ॥ అపుడు హను
మంతుండు ఆశ్చర్యమున బొంది।గోపురంబులు దిగుచు కోపముంచుచును॥
వెళ్ళుచునుండంగ వికృతి రూపముతోడ। లంకిణియను పెద్దరక్కసచ్చటను॥

హనుమంతుడు లంకిణినిజూచుట.

కనిపించి హనుమంతు కనులతో వీక్షించి । మార్కటాధము ప్రారి మాలంక
లోకి॥ యెటుల నీవొచ్చితివి యే భయంబును లేక। రాక్షసేంద్రుండైన రావ
ణాబ్రహ్మ॥ యేలుచున్నట్టి మా లంకాపురము। చొరబడగరాదురా ప
రులెవ్వరైనా॥ వినపి వెవ్వడవు [illegible] అమీదసి పొంకమంచి వే
[illegible]దను॥ అనుచు లంకిణి బలుక [illegible] నయుండు। నీవురక్కసివైతె నిజము
గానన్ను॥ [illegible] స్తుతము। యీపురద్వారమున కా
పురము నీవు॥ [illegible] బుగినావు। దెలువుమని హనుమం
తు బలుకగానంత [illegible] చోరులబట్టి। పొంక మార్పుదునే
ను శంక లేకుండ॥ లంకాధి[illegible] వ రాసురునొక్క। ఆజ్ఞచేనిచట నేన
న్ని వేళలను॥ కాపురము నేనుండి [illegible] మందునులంక । పోతుటీగనుగానిపో
నియ్యకుండ॥ అనుచు లంకిని యిటుల హనుమంతుతో బలికె। నీ వెందుకిచ్చటి
కి నేడు వచ్చితివి॥ చెప్పుమనిపలుకంగ గొప్పబలుడై యుప్పు।అంజనీ తయుం
డు అపుడిటుల బలికె॥వినుము లంకిణి చెప్పువింత గానీలంక।సౌధములు గృహము
లును చక్కగానుండు॥ ప్రాకారములు నరియు ప్రఖ్యాతి చే వెలయు। గోపు
రంబులు చిత్రకూటంబులన్ని ॥ మణి మంటపంబులు మందారవనములును ।
పూర్తిగా విలసిల్లు పురసంపదలను। చూడ వేడుక కలిగి నేడిచటకును వస్తి।అం
తకంటెను నాకు అధిక పని లేదు। హనుమంతుడిటు బలుక అధిక కోపము వచ్చి।
పెద్ద కేకలు వేసి పెడబొబ్బలెట్ట॥ హనుమంతు వక్షమున హస్తంబుతో దుత
ను। గట్టిగా రక్కసియు కొట్టనీగముగ॥ అంజనీతనయుండు అగ్రహము పొం
దుచును।పిడుగు నుబోలేటి పెద్దగుద్దొకటి॥ గుద్దగా నాముండ పెద్ద కేకలు వేసి
నోరు తెరచుచు కూలె మేరుగిరివలెన ॥అదిదాటను బట్టి అంజనీతనయుండు।
కరుణించి రక్కసిని కాచి రక్షింప॥చంపుటమానేసి చక్కగా నిలువంగ।రక్కసి
వీక్షించి మొక్కుచును బలికె ॥ కపివరేణ్యా వినుము కరుణించినావైని। కు

లంకనాశనమునకు కారణము లంకిణిజెప్పుట

శవార్త దెల్పెదను సా ఫురిూరంగ॥ మున్ను బహ్మొక్కవాడు మోదంబు
తోడుతిను వనచరుండొక్కసుపు జనకపుత్రికను॥ వెతుకులకునిచ్చుటకు
వేగంబుజనుదేరి। నిన్నుముందరబట్టి తన్నియూపిదప॥ రావణునిసహితంబు
రాక్షసులందరును। సీతసిమిత్తము చేటునొందెదరు॥ అనివాడుబలుకంగ వి
నియున్నయీవార్త, వినకుండ చెప్పితిని నీవుహనుమంత॥ అజుడుబలికిన
మాట నిజముగాపుర సిప్పుడుసకార్య సఫలంబు నిందుగానగును॥ యెందుకి
పుణ్యయినను పొందజాలయోనులను స్వేచ్ఛగాబోవయ్య శ్రీరామబంటా॥
ఆవార్తలనువినుచు అంజనీసుతుడు ప్రాకారమును లంఘించిదాటి॥
రాజమార్గముబట్టి చల్లగాబోయి అన్నిప్రక్కలయందు నమరియుండేటి॥
బంగారుసౌధములు రత్నసౌధాలులు రథ్యముమిగుల చోద్యము
గాను॥ రావణునినుతిజేసి రంగుగాగీతములు పాడుచునుండేటి భటసంఘ
ములను॥ స్వర్గకాంతలను చిత్రమైన నాట్యములు సల్పుచునుండేటి ఖయ
లందరును॥ చక్కగా వేదములు చదువుచున హోమములు సల్పునునుండేటి
స్వాధ్యాయపరుల॥ విప్రులకేకములను వేలుదొరలను గలిగి। కళ్ళనుదిప్ప
చును కడుదీర్ఘమున॥ కాళ్ళు తులుగలిగి పడుపరిపీగుచును। అటుటిటులది
రిగేటి యసురబృందములు ఎనిమిరంబసిబలికి కుశ్చిరచేష్టలుజేయు। ధీరులై
యొప్పేటికారువాసవుల॥ మిగులచిత్రములైన మొగములుగలిగుండు। అతి
వికారముగాను ఆడిపాడేటి। మహాగొప్పరాక్షసుల మరుగుజ్జరాక్షసుల। తి
గిన సుందరులయిన దానవాంగనల॥ వీక్షించుచును మిగుల వింతగా జానకి
సి। వేగముగ హనుమంతు వెతకిచూచుచును॥ అచ్చోటగానకను ఆపిదప
జనుదేరి। మదగజశాలలను మరిచిత్రమైన। అశ్వశాలలుమరియు నాటకూ
టంబులను। దేవాలయంబులను దివ్యవనములను॥ జానకినిశోధించి కానక
నుహనుమంతు, చింతిపుచునుమిగుల వంతంబుతోను॥ అస్థములనువిడచి
అంతహనుమంతుండు। రావణుండుండేటి లంకద్వారముకు॥ వచ్చిహనుమం
తుండు హెచ్చుగావెన్నెలలు। గాయుచునుండంగ క్రమముగానంత॥ ద్వా
రంబులోజొచ్చి ధీరుడైహనుమంతు। బోవుచునుండంగ తోవలోవలను॥
మణులు చెక్కియుట్టి మంచిచక్కని మెట్లు। వైడూర్యగోడలును వజ్రకంబ

రావణుని ఆస్థానమంటపము హనుమంతుడుజూచుట

ములు॥ గలిగినదియాన్నా కనకంబు చేమిగుల। వీక్షించుకు తెగనవేసు

తలరంగ। నిర్మింపబడి యుండు నిత్యసుందరులైన। వేశ్యలగానములు వీని
గన్నపత్యగాయముల జేయుచుండుటగా। చిత్రిచిత్రింపబైన। వస్తుజాలములన్ని
విస్తారముగన॥ శోభిలుచుచున్నవి చోద్యంబుగానుండు। అప్పానమంటప
ములంటిటనుజొచ్చి॥ శోధించి వెదకుచును గూడనను జానకిని। పైకి వేగము
వచ్చి పడి పడి హనుమ॥ కుంభకర్ణుండు మరియు కుంభనికుంభులును ధూమ్రా
క్షుమొదలైన దురిత రాక్షసుల॥ భవనంబులన్నియును జయముతో శోధించి।
జనకపుత్రి కనబడక హనుమంతుడు వెదకుచు జనుదేరి వెళ్ళుచునుండెం
గ। కనిపించెనొకచోట దురవస్థలో బంగారుచవికెంబు శృంగారము
వ్వంగ। అందులో పలమిగుల సుందరమైన। సుదతులు గూడుకొని ముద
ముతో మద్యంబు। పానంబుగావించి మైమరచి యుకను॥ ఒక భామ యొక్క

హనుమంతుని ...

తెలు ... కదుప్పద్రగిలిగి॥ పోకము
... గా పడవో ... పోయెనురవిక ముగులుచా పుకను
వారినిగాంచుచును మారుతాత్మజుడు। ... తలబోసివా
దని॥ ... జానకిని వెదుకుచుండెను। ... ఎల ... అంతావ
యుండె॥ మరికొంత సేపటికి మదిలో ... రాముకార్యముకొరకు
యేమి జేసినను॥ దోషంబులేదంచు ... హనుమంతుండు। వెలదులలోన
లను వెదకె జానకిని॥ అచ్చోట కానక నుండెను వెదకంగ। కానబడెనొక
చోట ఘనవిమానంబు॥ అందుపై నెక్కి చును పొందుగా చూడంగ। అ
మరాంగనలబోలు అతివలొకవెయ్యి హనుమంతుకన్నులకు కనుపించగా
నపుడు। అద్భుతంబును బొంది అచటనిలుచుండె॥ మందయానలలోను కొం
దరు మద్యంబు। పానంబులను జేసి పంపా మోహనమున॥ మదన కేళులుసలిపి
మమతల చేయుండి। తిలకములు పాలమున దిగజారుచుండె॥ కొందరికందియ
లు తొందర చేనూడె। వస్త్రములు కొందరికి వలువ లేలేవు॥ మరికొందరికి తలల
విరులదండలు గలవు। మొలనూళ్ళు కొందరికి మొలతలను బడియె॥ కురులు ప
డి చెదరంగ కొందరు భామినులు। మోహపరవశమునను మూర్ఛనొందంగ॥
అందులోనొక్క మోహిని అధిక తేజముతోడ। నిలువుటద్దాలపై నిండు వే

హనుమంతుడు ... సీత అనుకొనుట

దుకల॥ దశమణిదీపములు ధవళకాంతులతోడ। ధగధగ వెలుగుచుండ తో
డవింపం॥ ... పొంగి। ...

చిత్రితమైంచె॥ సామ్ములనుత్రములు సొంపుగాధరియించి॥ పచ్చకొప్పారం
బు పటగుళికంబై చె॥ కస్తూరియుత్తరక [illegible] ఘనమైన దివ్యాది। కలిపించిగస ము
వ గంధంబునలది॥ సుందరాంగులొక్క పొందు తాగోరుచును। పుష్పత
ల్పములపై భూరితేజమున॥ పగవ్రాత మంచ [illegible] పవళించియుండగాను
[illegible] కనులతో [illegible]॥ దనుజనాథు [illegible] దాపునను నుండరు
[illegible] సంగీతనవము గాను నృత్యములు సల్పి॥ [illegible] పొందుగా
[illegible] అలసి మృదంగములు నలరుచి తొలచు॥ [illegible] ములపటల
కౌగిలించుకొనుచు। పరవశులై యుండ వారిదగ్గరకు। చప్పుడులు చేయ
కను [illegible] హనుమంతు। జపదేశితోత వి జలజ ముఖులెల్ల॥ చూచు చును
డంగా [illegible] గానంద। తొలకరి మెరుపువలె [illegible]॥ [illegible]
[illegible] యుండు। జానకి [illegible] ములోన॥ [illegible]
గిమున్నంగ [illegible] ము లతో [illegible] పి [illegible]॥ పిమ్మ
టనుప [illegible] జేసుకొని। తను [illegible] వి తగ్గియోచించి॥
అతిపతి [illegible] యుత్తరిని। చందన కుసుమాది సౌరభంబులను॥
ధరియించి [illegible] తగ [illegible] చక్కగా ముత్తె
బులగుచ్చ [illegible] నిడి [illegible] పుష్ప। సురగిరికాంతు
లుగల [illegible] ములు॥ [illegible] వపు [illegible]
[illegible] యుండుననుచు॥ [illegible] గాకు। [illegible]
ము [illegible] యుండు॥ [illegible] లలో [illegible] దులలో
[illegible] ములయందు॥ [illegible] ములందు [illegible] పేటు। ఫూల
తో [illegible] అన్ని తావులయందు।
[illegible] ములలో పలను వం [illegible]
[illegible] లలోను [illegible] గాలించి గాలించి గట్టిగా శోధిం
[illegible]॥ హనుమ [illegible] కనబడక
[illegible] అ [illegible] మున॥ సు [illegible] ఖేచర గరుడ
[illegible] ఎందరినైనాను పోం

హనుమంతుడు సీతకొరకు విచారించుట

డుగాజూచి [illegible] జానకిని [illegible]॥ జానకి [illegible] జలని
ధిలో [illegible] దనుజనాథుండు॥ [illegible] మే
[illegible]। [illegible] చప్పున [illegible]

చాటుగానొకచోట, బయవారిడాగెనో భయమునొందుచును రాక్షసస్త్రీ,
లెచట దీక్షతోడుత బట్టి! చంపిభక్షించెనో చాటునకుగొనుచును॥ పతినిను
నమునదలచి ప్రాణంబులనువిడిచెనో మాను శోకదుఃఖమునను॥ జా-
నకినిగానకను నేనురామునికడకు, ఏరీతిగా నరుగుదు నేమిసేయుదును॥ సీత
లేదనినేను జెప్పితే రాముండు వెంటనే ప్రాణములు విడిచిపెట్టును॥ లక్ష్మ
ణుకై శోకించి అగ్రజుండువెంటనిను ను॥ నారిద్దరును లేని వార్తలనువిని భ
రత శత్రుఘ్నులును ప్రాణములు విడుతురు జనములావార్తలనువినిసజ్జ
దరు॥ రాకుమారులంత కడతేరగా ఘోరమౌసుగ్రీవుడాగెటను శోకమునజచ్చు!
అతనిసతియును యువ్రదుడు అవెంటనే చచ్చు వీరువాలినిదలచి తారపుడచచ్చు॥
అంగదుండదిజూచి అడరివే మునచ్చు! కపులంతయును రాగలికెడ గేరగు
రు॥ నురాముకులము కపికులంబు చంప! నేనురామునిసేవు యేసని
యెటులోపు॥ నేనుజానకిజూడ నిదానంగాపత్రినని! పరమపురుషు
ల కేమిచెప్పగుదును! అనుచు హనుమంతుండు అతిచింతనొందె! లంకాపు
వైధైర్యమును కొంతదెచ్చుకొని! గట్టి శోధిచి కనుగొనుచుజానకిని, కన
జాలకుంటినను వనము కుగోరుదు॥ తప్పునేనెందు తప్పితేవారెవరని! పు
డిచచ్చినను నేను పంతంబుతోను॥ అదితప్పలేనను అసలంబులోబడుదు
మేరుమునకలుగోసి నేనుగెడ్డలను॥ విప్పగించెదనేగ తిప్పకుండనినను
లెనమానసములోన తెగకోర్పుగలదు॥ మరియొకసారి తిరుగబడిపడుచుండె!

హనుమంతుడు వినుటలు.

దశకంఠుచేబట్టి కోడిదీరగాను, వరకొట్టిమానమర్చి ఎల్లరతిపరికెగదు, ర
ఘువురుబలినిచ్చి పగిదిన పడుపి॥ శ్రీరామసంగ్రామకు సిద్ధముగకాలినిత్తు!
సర్వప్రపంచంబు సమసింపవేరికి॥ జానకెప్పటిస్తి రానరాకుండినను
బ్రహ్మనుబట్టుకొని బాధపెట్టుదును॥ భూపుత్రిజాప్రమని పోరుకొట్టుచుపి
దప బ్రహ్మాండభాండమును ఎగిలగొట్టెదను! లంకలోనుండేటి రాక్షసుల
సందరిని! చచ్చినుబట్టుకొని జలనిగబ్రేదను॥ యీరీతిహనుమంతుడు పెద
లోవదలపోసి! ముందరనొకవనము ముదముతోగాంచి॥ తిరుగసీతాదేవి
తప్పకుండగనదు! గానవచ్చునటంచు కడుధైర్యమొందె॥ సర్వలంబుగమ
నను నిల్పుకొనిహనుమంతు! అంబికానాధునకు నగినిప్పుకొని! అలవాని
పతికిని అమరాధిపతికిని, పవనుండునకుసదిత్య శౌంగవృందనకు॥ చెందుకొందు
వసుమతియు చక్రనాగగణపతికి, అమిరాడమునికి జతివసీతకును॥ మిక్కి

గిరిశృంగ మెక్కివిడిహనుమంతు। జయములిప్పించుమని ప్రియముగా
వేడి॥ సీతనెంతటఁ దాను జాగ్రుతనిబలుకుచును।జనుదేరి పున్నాగ చంపకా
శోక॥ వృక్షంబులనుగని పక్షులనుపలుకోట్లు। కిలకిలలాడుచును పలు
కుసుమములుగుల॥ భాసమానమైన వనములో జొగబడగ। నంతట తెలవారి
వింతగా పొద్దు॥ పొడుచుచునుండంగ కడుప్రియముతోడుతను। చిలుకలు
మహాంసలును చిత్రశారికలు॥ ఇటుగో జానకటంచు ముదముతో కనపరుచు।
చందమునబలుకంగ సంతసమునొంది॥ హనుమంతువనములో నచ్చటచ్చ
టవెదకి। వింతగానా శోక వృక్షంబుక్రింద ॥ మలినవస్త్రముతోడ మాసిన
కురులతో। వాడిన మేనుతో పాడుదక్కనుల॥ మధ్యనుచిక్కబడి మరిమరి
కన్నీరు। కొట్టుచు సీతమ్మ జేలతనముగను॥ ఉండగాహనుమంతు ఉత్సాహ

ఆంజనేయుఁడు సీతను గాంచుట.

మునజూచి। ఆ చెట్టుపైనాక్రిగె నవలీలగాను॥ వీక్షించిజానకిని దీక్షగాశోధిం
చి। ఏమినగలు ఈ రామమేనంపు॥ గలిగున్న పనిమున్న ఘనుడుశ్రీరా
ఘువులు। వివరించినాతోను వినిపించినటుల। నిక్కముగ సీతమ్మ నేర్పుతో
వలనాడు। చీర చెరగునుగట్టి చెలువంపునగలు॥ పర్వతశృంగమున పారవే
సివదనుచు। చెప్పిచూపించిన చెంగుసీతమ్మ॥ ఇపుడుగట్టనవలువ యీ పై
కెయుండుటకు॥ సంశయములేదనుచు దక్కగాదలచి॥ ఇదిగాక రాఘవులు
ముదముతోడ తమున్న। జొప్పనగితిచే నొప్పుదడగిను। సపరిసత్సన్మాత్రంబు
మగువకంఠమునంపె। మహిమలవిలసిల్లు మణియుకరములను॥ కంకణంబు
లుగలవు కరముప్పుకర్ణముల। భూషణంబులుగలవు భూరితేజమున॥ గాక
నీయుంగరము కనకచక్రములుముఖమును। కడముఖవయువములును కనులజూ
డంగ॥ శ్రీరామచంద్రుఁడు చెప్పినచందమున। భేదమేమియులేక మోద
ముగనుంచె॥ గనుకసిరసకాంగి జనకపుత్రియనుచు। మారుతాతిసయుం
చు మనసులో పెంచను। సక్రమముగాఁబించి సంతసగా పడకించి। సీతమ్మతో
మాతను ఎన్నిగానప్పుడు సంభాషణలు చేయ సమయంబుగాదనచు। మావ
టిశాఖందున మాటలాడుటకు॥ నిర యమముగావింది పన్నుముంచా టునను॥సూ
ర్యుడూపముదాల్చి పోద్యంబగాను॥దాగి యుండసనంత బాగుగాసూర్యో
డు। అస్తమించినపదప వలరేచంద్రుడు। ఉదయించువెన్నెలలు ముదము
తోగా నుంగ। అర్ధరాత్రివేళ అసురేశ్వరుండు॥మగసశరం పాతముంను హ్వా
ణమనంతయడప్పి। చయ్యానతాదిగుచు శయ్యపైనుంచి॥ కాంచనవస్త్ర

మోహముచే రావణుడు సీతను లాలించుట.

ములు ఘనమైన సొమ్ములును। మేలైన చందనము మేనుపై పూయుదు॥ ధరియించ చిత్తమువెంట తగినను దరకతు॥ తీపుగాల్చి పైనమై తీవ్రగతి తోనున్న సీతచ రమున్నట్టి చెట్టుగరికె తెంచి। సీతతో మటుబలికె చిత్రంబుగాను॥ జలము చేతనుగాని కులముచే నుగాని। గుణంబుచేగాని రూఢిగాదినుము, తప ముచేతనుగాని తగినగు ములగా। దేవునిచేగాని తెరివితేసట్టి॥ భాగ్యం బుచేగాని భోగ్యంబుచేగాని నాసాటి యెవ్వరును నాతిరో వినుము॥ పాటియు మ్మాత్రికిని సూటిగాకానేసు। గనుక నన్నంగీకరించుము గట్టిగానన్ను॥ విమలమ గుపత్రములు వెలయంగ గలిగుండ। నీ పుష్పమాలయి యాచీరె గట్టంగ నేలనీకస్తూ రిగంధములు కలిగుండగా నీవు। బురదలోపలసిటుల పొర్లనేటికిని॥ వరవా న్న పానములు చక్కగా కలిగుండ। ఉపవాసములు చేయ నుచితమే కొమ్మ॥ మృదువైన కుసుమముల మేలుశయ్యలు గలుగ। కఠినభూశయ్యలపై కంద నేటికిని॥ విక్రమంబుల భాగ్య మెంతయు మానుచు నేనుండ। బీదమనుజునిపైని ప్రీతి నీకేల॥ కాయకసురులు దినుచు కారడవులలోన। దుఃఖంబుచేనిటుల దొర్లనీకే ల॥ జగతికెల్ల మనీమ జనకుని రాజుగా। గావించెదను నగదను ఘనసంపదలను॥ కాంచనరత్నములు ఘనమైనసొమ్ములును। పీతాంబరంబులును ప్రియము మెప్పుగాను॥ కమ్మనికస్తూరి ఘనసారగంధంబు। సకలభోగంబులును చక్కగా గలవు॥ మూడు జగములునిన్ను కూడిసేవింపంగ। చేయుచు నీయొక్క చె ప్పుచేతలలో॥ ఎల్లవేళల నీదు ఉల్లము రంజిల్ల। సంచరింపుచునుందు సఖ యనను గూడి॥ అవనిలో పలుగల్గు అన్ని సౌఖ్యంబులకు। యవ్వనము ముఖ్యం బు ఎంచి జాగనకను॥ అదియు నొకడిబట్ట అవతలగ తియేమి। వెన్నెలరాత్రి లను కొన్నడలు నేయు॥ చీకటిరాత్రులు చేకూరునేగాని। ఇక నేడ సౌఖ్యం బు ముయిలగోను మనకు॥ గావున యౌవ్వతరుణి ఘనమైనయవ్వనము। పోకుండ గానీవు పొందితేనన్ను॥ కోటానకోటులను నిదానములను చేతు। నీవులంకేలు కో నిశ్శంకగాను॥ అనుచును పలుబహ్మా అతిగతినవాక్యములు। బలుకగా సీతమ్మ భయమునొందుచును॥

రావణువాక్యములకు సీత కోపించుట.

అంతదీనురాలగుచు అతివసీతాదేవి కన్నీరు జొట్టుచును గడగడవణకి॥ వికలచిత్తముతోడ మిగుల కోపించి। ఉద్ధతుండగు రావణునకిట్లనియెను॥ పట్టుకొని తనముఖము పెట్టుకొని కొనుచు ఈను। ఒక్కనిచందమున పలుకుచు

ధమువ॥ వాకేంద్రిజవకుంఢు నామామదశకంఘుడు, నేను రాముడనతిని నిజ
ముగావినుము॥ చెలిమినాతోనీకు చేకూరుననుమాట। దుర్లభము పాపం
బు చేపాచరుండ॥అతికష్టమునమున్న అన్యకాంతల పొందుగోరుట ఉచితము
గాదు కర్బూరరక్క సుడ॥అందవిఫలము కె ఆనగాని కేసులానుజానకిన కార్యం
బు నవూరు కూరు టెల్లు॥గనుక శీఘ్రముగా బు కదాస్త్రిమున్నైన ట్టి, నీకాంతలం
దునను నీదుశ్శోభ్యాలను॥ తీర్చకో వేగము తెలిపెదె చెప్పెదని। పాపమా
ర్గముపదలు ఎ మహాపాతకుడ॥ నావిభూషణ శ్రేష్ఠుడు నన్నిచట కుమగెచ్చి, బం
టునవిడియాడ్కి పాపవాక్యముల॥బలుకుల యాకృతి పాడియగునానీకు తెరం
దరపడబోకు తుదకునినుబట్టి॥ శ్రీరామచంద్రుడు శీఘ్రముగా వ్యచంచి। నీ
లంకసర్వం। కేలగలుపుచును॥ లంకనీతమ్మునికి రాజ్యం యాగ గట్టి, నన్ను
కొనిపోగలడు నన్నుతలుగా॥ అనిసీతబలుకంగ వినిరావణా బహ్మ అ
అతివరోనీచబల హైన హేతువు॥చంపి శేపాప బు సంభవించునటంచు। ఈ
రికనేనుండ ఘోరంబుగాను॥ తిట్టపాగితివిటుల తెంపులేకుండంగ।దాక్షిణ్య
మువిడయునుతిరుగనీయందు॥ వెతకినమగనరాదు వింతనాకగుచుండు। ఎంత

రావణుడు సీతను చంపుతాననుట

తిట్టినగాని ఇంతిరోనిన్ను॥నేనుచంపక పోను నెమ్మదిగ బ్రతుకు, రెండు నెల
లకులోన నిండుమనమునను॥ నన్నొల్ల కుండేను నాతిరోనినుబట్టి। ఖడ్గంబు
చేబూని ఖండించివేతు॥ అని రావణుడు బలికి యచటకావలియున్న। వని
తలనీక్షించివినుచుండసీత॥జానకినిభీకరంత చతురుపాయంబులను।బోధిం
చిబోధించి బుద్ధులనుగరపి॥ నను జేరవ నిపలికి వినకుండె భూపుత్రి। గాంచిం
తూంనం బెల్లచక్కగామీరు॥ తినుమాను మబలుకంగ వినుచుసీతా దేవి।కమ
భయమునొందుచును గడగడనువణక॥ అచ్చటనున్నట్టి అంగనామణులై
వ। గంధర్వకామినులు వసకరింపుచును॥భయముపడివలదనుచు దగ్గరలో
లుకగాకనుల ైగలుచేయుచునుచక్కగాజెప్పఁపినుచుసీతా దేవి వెంచి
యుకోపించి, దనుడనాథునితోడ గగనిటులబలికె॥తనపిభుక్షైనట్టి దశరథ
నందనుని।అజ్ఞ లేకుండుటయు నదిగాక మరియు॥ తాను జేసినయట్టి సంపం
తచెమునన్న। భయముగట్టిగ బట్టి బాధించుచున్న॥కారణముచేగాని కాకు
న్ననిన్ని పుడు।శపియించి దగ్ధంబు చేసి వేయుదను॥అందుచేతనునిన్ను అదిదే
వుండైన।రామునిశరములకు ప్రియముతో విసుతు॥అని సీత బలుకంగ అపరిమిత
కోపము। కనుపిడె. ఘనుడు హుంకృతులుజేసి ॥ సీత మెగవయుటకు చి

ధాన్యమాలి రావణుని కోపము దీర్చుట

తగ్రింబుగాలేవ। ధాన్యమాలిని వేగ దనుజేసునతను॥ అడ్డంబుగా నిలచి హా
రావణా నీవు। ఆడవారిని జంప న్యాయంబు గాదు॥ అనుకూలవతిగాని అతివతో
మతిపొందు। సుఖము లేదనుమాట సూటిగా నెరిగి॥ చక్కగా నను గూడి సౌ
ఖ్యంబులను బొందు। సుందరాంగను నీకు ఇందరుండంగ॥ నీకేటి లోపంబు
లోకనాయక తెమ్ము। పోదాము దశముఖ పొందుగా రమ్ము॥ ధాన్యమా
లిని యిట్టుల దనుకనానును జెప్ప। నగుచు దశకంధరుడు మగువ వదనము
ను॥ తనకేళి గదనముకు దశకంఠు డరుగంగ। ధాత్రిసుత దాపున్న దాన
వాంగనలు। ముఖములు వికారముగ మోపుగా మండింగ। సీత ముందర కే
గి చి దుష్టదౌష్ట్యముగ పరుష వాక్యంబులను బలుకుచు నుండంగ। అందేక జ
టయను నీపు అంగనా భుజబలి కై॥ వినుము జానకి నీవు మును బ్రహ్మదేవునకు। పౌ
త్రుడై తనరు బ్రహ్మ బాగుగా గలిగి॥ ఆ బ్రహ్మ గర్భమున అలరు విశ్రావసుడు॥

రాక్షసస్త్రీలు సీతకు బోధించుట.

ఆతనికి రావణుడు అంశముగ గలిగె। నాతి రావణుడు నాలుగో బ్రహ్మగు
చు॥ చతులి సంపదలను లను చుండగ॥ వానిని నమ్ము నీవు వరియింపగాదు॥ అ
ఖిలభోగంబులను అనుభవించు మిక॥ హానిగ్రసించు నేటికి అసురభామిని యొక
తె। సీతతో విరిసి జెప్పె బహు విధములా॥ ఇంద్రాది దేవతలు చంద్రమను సూర్యుం
డు। గంధర్వ గణము గుణ దేవతా తతులు॥ నాయుడు వేపుండు వరుణ దేవుండు
ను। అగ్ని దేవుడు మొదలు అఖిల దేవతలు॥ సర్వగా రావణుని సన్నిధి కని పి
ట్టి చిత్తమా విభావించుచును సేవిపుచుందు॥ ఇది గాక వినుమీగ యింకొక్క చి
త్రము। మండోదరాదిగా సుందరాంగనలు॥ వెయి మాదిసాగసైన వెలదు
లుగలరింపు। పతిభామినియునీమ పాదసేవలను॥ జేయుచునుండెదరు బా
యకుండగ నెపుడు। నీ భాగ్యమేమందు నీలాలవేణి॥ గనుక నీవు పెండ్లాడు ఘ
నుడు రావణబ్రహ్మ శిరమందు నిడుకొనుచు కరమునిన్నేలు। అని జెప్పి మరి
జెప్పి అసురాంగనలు మిగుల। రౌద్రమానసులగు చరిత్రలను బలుక॥ ఎం
త బోధించినను ఇంతి సీతాదేవి। లక్ష్య పెట్టకనుండ రాక్షసస్త్రీలు॥ మనము జె
ప్పిన మాట జనకజ వినకుండు। గావున వధియించి కడు మోదమున మద్య
మును దెప్పించి మాంసఖండంబులను। కోసుకొని తినియెదము కోర్కె దీరం
గ॥ వానవాంగసలిటుల తనచుగా బాధించ। భయమున సీతమ్మ ప్రాణములు
విసిగి॥ బెగులొందినా మనమందు ప్రాణావశిష్టయై చు। నేలబడి పొర్లుచును చ్ర

లగా నేడ్చి॥ ఇన్నొరన్నొరు మనుచు నిక సీతంగతి యనుచు। దూళి మేను నిండి
తోలు బడి లేచి॥ తానుచరగానున్న రుశాక్ష నామకోపి। మెలుగత్తి కట్టి
గా నేస్పుడును బలికె॥ హా రాఘవ మహేంద్ర పాలకృష్ణ రాఘవా। కౌసల్యసూ

రామాయణము నిందితి సీతయున్నచో

మిత్ర ఘనపుణ్యులార॥ మీకు గ్ని సెంగగాసి మతిలేని దుఃఖంబు। పొందుచు
విచ్చేట పొర్లంగవలసె॥ కుదాకసుం చేత నిదుముల న్నియు బడుచు। వగ
వారిమాటలను బడుచునేకు టి॥ పరివిబాయుటతోన ప్రాణములు పోవా
ము, కోయుంగ నేనేల నవనిపై బతికి॥ ప్రాణేశ్వరుడు మున్ను పేర్మి చేతాకొ
రకు, కాకాసురిని మరియు ఖరదూషణాదు। రాక్షసాళుల బట్టి శిక్షించగాలే
డా। గావున నామీద కరుణేలు గద ప్పె। అని పెక్కు విధములను జనకపుత్రి
కమిగుల। చింతింపుచుండంగ చెంగనున్నట్టి॥ రాక్షసభామినులు రక్కెలను వే
యుచును। కత్తులను చేబూని కళ్ళు నవ్వుచును॥ నరుకునరుకుమటంచు నం
జుళ్ళు గరచుచును। దురితము జానకిని ప్రాపముగ యుం॥ అహ్లా ంబు
అపుకు జేయుచునుండ। త్రిజట నామము గలిగి ధీమరాలైన॥ అసుర బాలుని
గొంక లై అపుడు సిద్ధురనుంచి। మీరు సీకూర్చుంచి మెలమెల్లగాను॥ తోటి

రాక్షస నాశమును గురించి స్వప్నము.

సతులందరిని మాటమాటకించి। కలగంటినని వేగ బలుక గావారు॥ కల
యేమిటో మాకు గట్టిగా జెప్పుమనగ। దనుజకాంతికి త్రిజట వినుమను మని బలికె॥
రాక్షసవినాశంబు రామునికి జయమును। సూచింపుచును మిగుల చోద్యంబు
గాను॥ వెయ్యేనుగులతోటి వెలయు విమానమున। రాముడా గగనమున రం
గుగా నేగి॥ నెత్తురుదాల్పు మను సింహ తేజముతోడ। భూమండలంబంత బా
త్రిగామింగి॥ శ్వేతాంబరంబులను చిత్రముగ ధరియించి। పర్వతాగ్రము
నందు భాసిల్లుచుండి॥ ఆపిదప రాముండు అతివ జానకితోను। అనుజలక్ష్మ
ణుతోను అలరుచున్నట్టి॥ పుష్పకముపై నెక్కి పొందుగా మనలంక। హా
చ్చువేడుకతోను జొచ్చెనానుచు॥ ఘనమైనట్లు నేను గనియుండు టేగా
క, రావణుడు పుష్పకము రయముగ నెక్కి॥ అందులోపలనుండి అవని
పైకూలుచును। తను దిత్తుకరిమను తాను జేసుకొని॥ నీలివస్త్రము దా
ల్చి నెత్తురు బూసుకొని। గాడిదలుబూచిన పాపురథమెక్కి॥ దక్షిణ
దిక్కునకు బ్రశ్నపోచున్నట్టి। ఇంద్రజిత్తు మొదలు ఇతరరక్కసుల॥ ర
క్తవస్త్రంబులను రయముగా ధరియించి। తైలముల దాల్పుమను దక్షిణా

ము వైవృ॥ దను శేకు దున్నట్టు సఖులారా నేను॥ గంటినీ యూవేళ కడు చెక్కి కలను॥ [illegible] అదోళపడుచుంగా అశో గవములను॥ [illegible] లిగినదనుచు శంకేము [illegible] ॥ దానవాం [illegible] దున ॥ బూడిదెచేండి బాగు [illegible] పెద్ద్వాని చెలి రేగి॥ అదుచు [illegible] లను॥ ని [illegible] కిమౌండం తి వే [illegible] గ॥ కార్యంబిమం త్రితో [illegible] వాక్యంబులును॥ చిద్వి లానముక [illegible] కంబుకంటూలార॥ అ రసిజూడగ వేగ నసు రేశ్వేటందు॥ [illegible] టి ఘోరజనంబులతో టి॥ ర ఘన్రుల చేతిలో రయమునుం దిదరు॥ [illegible] మంతి ఘన రాముపతియై న॥ సీతకు వెరవ మనుప్రీతితో డుతను వచ్చెంతువ నగానె వారందరును గూ డి॥ హర్షమానసులగుచు నంత భూపుత్రి॥ పాదంబులకు మొక్కి భక్తి వి శ్వాసములు॥ కనపరచసాగిరా దనుజభామినులు॥ అంత సీతాదేవి అసురే శ్వరు నుతనను॥ రెండు నెలలకులోపు చెందుతానుచు॥ అటించివలికిన మాటలన్నియుమదిని॥ తలబోయుచుండంగ దైవవశమునను॥ ఆనందపు

సీతకు శుభశూచకులు కనబడుట

లక్షణముల మేనునందు కలిగి॥ సీతహృదయమునందు ప్రీతియుదయించె॥ శ్రీరామచంద్రుడంత సీతసన్నిధినిల్చి॥ మందహాసముజేసి మసలినట్లాయె॥ మంగళచిహ్నములు రంగుగానంతటను॥ కనబడుచునుండెనా జనకపుత్రి కకు॥ యెడమకన్నునుజన్ను యెడమతొడయునుభుజము॥ అదరుచునుండ గ నతివననుమోము॥ రాహువిడచినయట్టి రాకచంద్రునిభంగి॥ వెలదిము ఖబింబంబు వెలుగసాగెనుగ ॥ అట్టిసమయములోను అంజనీతనయుండు॥ వృత్తాంతమంతయును వీక్షింపుచుండి॥ తనదువృత్తాంతంబు జనకతనయకు దెల్ప॥ సమకట్టివిశదముందు సమయంబుజూచి॥ శివునిబాణంబును దింత్రించబు గాదుత్రిచి॥ జనకజనుచేబట్టి స్వామియైనట్టి ॥ మానియాగముగాచి మారీ చుపీరాధు॥ ఖరాసుమొదలైన కౌనిరక్కసుల॥ బలిమాచ్చివిఖ్యాతిబడ యుచునుభుపి తోన॥ అయోధ్యాక్షేత్రపాలనము హర్షమున జేయు॥ కాకుత్థ్సనకు లజుండు [illegible] ॥ [illegible] సీతమ్మ

హాగుండు శ్రీరామచంద్రుండు। సీతను వెతకుటకు శీఘ్రంబుగాను। బంప గానిలువస్తు భామసీతాదేవి। యెచటగనిపించునో సౌమిత్రితోచెదుగా॥ అ నిలుబలి హనుమంతు అంగద జాంబవంతుల। తేటగా తనవారై దెలుపంగగో రి॥ ధరణిశీలుసుతన్న దశరథ నృపతికి। రామసౌమిత్రులను లలితముం దరుంబు॥ భరతశత్రుఘ్నులను వరసుతులుసొంపుగాను। గలప్రభువిలోమిగు ల ఘనతబూరంగ॥ వారిలో శ్రేష్ఠైన శ్రీరామచంద్రుండు। అనుజుండులక్ష్మ ణుని అతివజానకిని॥ కైక వరములచేత కాననసీమకు। తనవెంటదీసుకో ని తానగురుదెంచి॥ మా రామాగ్రముచెంత మరిమరియు నేగంగ। రావ ణాసురుడొచ్చి రమణిజానకిని॥ శీఘ్రము గొనిపోవ శ్రీరామచంద్రుండు। పర్ణశాలకువచ్చి పడతిగానకను॥ అపవులన్నియు వెతకి ఆరామగానకను। ఋ

సీతాంజనేయుల సంభాషణ.

ష్యమూకము జేరి రాఘవ వెతకి॥ సుగ్రీవుతో మైత్రి సూటిగాకలసుకొని। వాలినివధియించి వానితమ్మునికి॥ కిష్కింధపట్నంబు కీర్తితో మతిగట్టి। రూ మాదసుగ్రీవుయనుమతిబట్టి॥ కపికోటులంగరును కవవేగజనుదేరి। వె ళ్ళిదిక్కులకు వెదకగాపోటకు॥ ముగములో మితరాము ముఖ్యబంటుగ నేను। [illegible] పమునయిపుడు॥ తల్లినిన్నంతటను చలగాడా కునే। జననుని [illegible] పలీలదాటి॥ పట్టిసీదర్శనము అచ్చెరువుగాజే స్తి। నేడు [illegible] మునానతి॥ రామలక్ష్మణులచట క్షేమంబును న్నారు। వారి [illegible] గాగానుండె॥ నేను మేనానీకు సీతమ్మనాతల్లి॥ హా నేడుసుదినంబు అమ్మకో నాకు॥ హనుమంతుపలుకులను వినుచుసీతాదేవి ఆశ్చర్యహర్షముల నందుచును మోము॥ పైకెత్తిచూడంగ పవనసుతుడా చెట్టు। ఘనమైనయొకకొమ్మ కడనుకూర్చుండె॥ పెక్కింపవేగమున వింతగా దేవికిని। యూల్లంబుఝల్లుమని డిల్లబోవుచును। కలలోనవానరము కనుల నేజూచితిని। ఇది చెడ్డకలగనుక నింకేమికీడు॥ మూడనైయున్నాదో నేడిచ్చ టనునాకు। దైవతంత్రంబెవరు దాటంగగలరు॥ అనిసీత చింతించి ఆస్వప్న దోషంబు। పరిహారమగుటకును పరమమోహమున॥ మనసుపదే వేంద్రుమ తియువాచస్పతిని। అలవాణిపతిపిదప నగ్నిదేవతను॥ పలుమారుధ్యానించి భక్తితో [illegible] మొక్కి। గరువాతత సమనసు ధైర్యపరుచుకొని॥ అహో రా [illegible] అరణ్యమైనాను। రామరామాయనును [illegible] [illegible] నగ [illegible] యతబాసిందిమొదలు యెన్నడై

నాను॥ కంటనిద్దురలేక కాకరాక్షసబాధ। గనుక కాలము లేదు కలనుగా
యుటకు॥ గానవిధికలగాదు గట్టిగానీతండు॥ శ్రీరామభక్తుండు సిద్ధాంతము
గను॥ అనిబలుకుచునుసీత హాగ్లింపుచుండంగ। ఆంజనేయుండు అతిభ
క్తితోను॥ చేతులనుజోడించి శిరమందునిడుకొనుచు। సీతనువీక్షించి ప్రీతి
నిటుబలికె॥ పుణ్యాంగనానీవు బొరలుచునుయీరీతి। మలినాంబరముగట్టి
మహాకష్టపడుచు॥ తరుశాఖనానుకొని తల్లియుండగనేల। దయతోడ నెరి
గింపు ప్రియమునొందెదను॥ సురకాంతవోనీవు సుందరగాంధర్వ। కాముని
వోనీవు కరకంఠునతివో॥మదనునిరాణివో మరియాతుభామినివో।నాగకాం
తవోనీవు నాతల్లితాన॥ మదిమరచిదివివిడచి మహికినేతెంచిన। రోహిణి
వోనీవు లోకపావనివో॥ వాశిష్ఠమునితో వాదంబులాడుకొని। అలిగించి
యున్నట్టి యాయరుంధతివో॥ కేదశకంఠుండు కా చేదొంగిలుచు।గొని
వచ్చినట్టియా ఘనరాముభార్యవో॥ ఏనట్టిసీతవో అబుజాక్షురదెలుపు॥ వసి
సంతసించెదను వేడుకలరంగ॥ ఆమాటలాలించి అతిన సీతాదేవి। వినుమ
నుచునీరీతి వివరించిదెలిపె॥ జనకభూపతినాకు జనకుండు దశరధుం। మా
మగావలెనయ్యా మహానియ్యోడైన॥ రామచంద్రునియుక్త రమణిగానాపే
రు। సీతయందురునన్ను సృష్టిలోపలను॥ అనిపలికిసీతమ్మ అయోధ్యలో
తాను। పదిరెండువరషములు పరమసుఖములును॥అనుభవించియుపిగప ఘ
నుడు శ్రీరాఘవులు।తండ్రియాజ్ఞలవలన తనముల తమ్మునిని॥ వెంటనిడుకొ
ని వెంటబాయకనంతే।అడవులలోపలికి గడచినమ్మాయీ॥అంతటరావణు
ను వింతగాదొంగిలుచు। తననిచటకును తేగ తానుబడుచున్న॥యిడుము
లన్నియుమరియునిట్టిపై నిరావణుకు। రెండునెలలుగాలేనను చెందుతోనసుట॥
సర్వవృత్తాంతంబు సాకల్యముగదెలుప।అతివిచారమునొంది అంజనేయుం
డు॥ కాంతరోనాతల్లి కడువిచారంబింక। పొందనక్కరలేదు పొందగలుపల
దు॥ నీనాధుడగురామ భూనాయకుడునిన్ను। వేవేగదిక్కులకు వెతకంగ
కపుల॥ బంపించికనిపెట్టి బహువిచారముకలిగి। ఘనరాముసౌమిత్రి కపి
వీరులంత॥ నీయందుప్రాణములు నిలుపుకొనియున్నారు। చింతని కటికిసునీ
తమ్మతల్లి॥ నీచందమంతయును నేబోయిచెప్పంగ। వడిలంకకేతెంచి గడి
యలోపలను॥ బంధుమిత్రులతోటి భటుసంఘములతోట। రావణాసురుని
బట్టి రణమందుగొట్టి॥ నిన్నుయోధ్యకువేగ నిక్కముగగొనిపోవు। సకల
సౌఖ్యంబులును సమకూరునిక॥ అనిభక్తితో మ్రొక్కి హనుమంతునిలువ

గ, అతిదురక్షకుడనుచు అనుమానమొంది॥ అతివ సీతాదేవి హనుమంతు
వీక్షించి। పలికెను చంద్రముఖ వినయముతో॥ నానాథుడెటువంటి వాడు
వత్సా ఎలవాడో। వానిగుణములు నాకు సెలవీయగమున్నవానివిలాసమును నా
వినిముదమొందగను। లక్ష్మణుని పోల్కె గుణ లక్షణంబులను॥ సమ్యక్కముగా
తెలిపి నమ్మించుగ జేయుమ। వినిపించి సింహాసన హనుమంత సేన॥ అప్పుడు
హనుమంతుండు సాష్టాంగముగ కరముల సీతమ్మతో నీటుల చెప్పదొడగె

శ్లో॥ అంజనేయులు రామలక్ష్మణుల అకారమ్ము జెప్పుట క్షణ
ముగ॥ రాఘవుల నీ హృదయ మేఘంబుజోలు చుండు। శ్యామలవర్ణమున చక్క
గా తెలుసుకో మిగుల శ్రీవగలవాడు నిగమవేద్యుండతడు। విబుధులారసిన
ప్రభు విమలితేజుడును॥ ధీరుండు సుజయుండు రాజీవముఖుడతడు। విశా
లవక్షుండు విష్ణురూపుండు॥ సత్యవంతుండతడు సకలసద్గుణయుతుడు।
సర్వరక్షకుడతడు సాక్షాత్కారుండు॥ మరియుజెప్పెదవినుము గురితోడసీ
తమ్మ। నీభర్త రాముండు నిజముగా బ్రహ్మ॥ జగద్రక్షకుడు జయశీలు
డాతండు। లోకపరిపాలకుడు లోకనాయకుడు॥ సకలభూతదయుండు సచ్చి
దానందుండు। రాజవిద్యలయందు దక్షుండు॥ వేదవేదాంగుడు వీరా
ధివీరుండు। సత్యసంధుడుమరియు సద్వర్తనుండు॥ కినుకపరభావములను గా
నడాతండెప్పుడు। ఏకపత్నీవ్రతుడు ప్రాకటంబుగను॥ అపరిమితబలుడతడు
అధికగంభీరుండు। మన్మథాకారుండు మహితతేజుండు॥ వెయిమాటలేటికి
వినుముసీతాదేవి అతనిగుణగణములకు హద్దేమిలేదు॥ అసిసీమవాక్యంబు
అధికంబుగా దెలుసు। నీకు తెల్పగ నేల నీ తేజవదన। సామిత్రిచక్కగా సా
ర్థదేహుండు। అన్నసద్గుణములను అన్న నేర్పెను॥ఘనుడగును నీవుంచు కడమ
కపులనుగూడి। జలధిదాటుచు వచ్చి నిన్నుంచికని పెట్టుమున్నాడుగ
ట్టిగా శ్రీరాము। దూత హనుమంతుండ పోష్టములు తెలిసె॥ సుగ్రీవుడేడ్చుడు
సూచించి వదినె తల్లి। సదరీశనముచే కరుణా॥ లంకలో సకిసిపిప్ప లం
కెలతోదిరి రాక్షసేన నిశయుల పిల్లి। విదయు రీ॥ నిక్కంబుగా నేను ని
జానగనవసమ్మ॥ [illegible] ॥ [illegible]
ములో చేరి విశ్వసించెదిటంచు సీత నామముచె [illegible] ము
ద్రిక తాను హనుమ్మ నేయిప్పుతో నాలుగు నాలుగడగ్గా అతివసీతమ్మ అంగుళియనిపి
క్షించి హానపమగ్గమనుచు। పులకలు తోచును బడైపోయిగను॥ అ
శ్రుత బాష్పములు హద్దులేకనుగిరపె। అబ్జముఖమునబాడమె రంగళ్లమున

ఘు॥ విభునిచ్చిన ముద్రికను వీక్షించి సీతమ్మ! ముద్దుగొనుచు పలికె మో
దంబుననిటుల॥ ఓ ముద్రికా నీవు సౌభాగ్యవతివి సుమ్మి! ఒంటిగా నన్నిచట నుం
డగా జేసి! ఇంతకాలమునుండి ఎచ్చటనుంటివో [illegible]! నా యుంగరమా దయగలద
నా నాథునకును॥ ఎన్నడైనా [illegible] తెలిపెనేమో చెప్పుము తి
ప్పక నాకిపుడు॥ ఆ నాథుడు [illegible] చేసియుండగ ముఖ్య
చెప్పుమిపుడు॥ పరదేశమునకు [illegible] కరుణించి ఓయు
[illegible] గల్గునో మనసున॥ [illegible] దీరంగ! కార్యంబు
వమ్ము కానీక కరుణింపవే॥ అని పలికి సీతమ్మ హనుమంతునీక్షించి పలికెను

సీత హనుమంతుని పొగడుట.

తిరుగాను పరమామోదమున॥ శౌర్యవంతుడవీవు శక్తివంతుడవీవు! ఘన ధై
ర్యవంతుడవు కార్యవంతుడవు! కూర్మితో నా నాథుని కుశలంబు దెల్పితివి! నా
ప్రతికితి నీచేత హనుమంతయిపుడు॥ రఘుకులంబును నీవు రక్షించుటకుని
కులి! [illegible]మైనావు అవనిలోపలను॥ అసహాయశూరుడవు అతిబలుం
డవు నీవు! నీకు సరి [illegible] నిజముగా లేరు॥ ధరనెవ్వరికైన దాటశ
క్యముగాని! లవణాబ్ధి దాటి పురము లంకలోపలికి॥ అవలీలగా వచ్చి అంటి టా
[illegible]! నీవు నా [illegible] నిజముగా [illegible]! ఎన్నడు రాముండు ఏతెం
చునిచ్చటికి! ఎన్నడు గొనిపోవు నెలదితో [illegible]॥ ఎన్నడీ దుఃఖంబు సున్న
గా జేయు! ఎన్నడయోధ్యకును ఏగుదుము [illegible]॥ అని సీత బలుకంగ అంజ
నీ తనయుండు! పలికె నీ చందమున భక్తిపొంగుచును॥ నాతల్లి సీతమ్మ! సరినా
యకుడైన! రాముని న్నడ బాసి [illegible]॥ సర్వదా భూతల శయను
డై యుండును! అన్నపానములు లేవు [illegible]॥ నిద్రయెన్నడు లే
దు నిద్ర బోయిన యెడల! [illegible] తలచుచుండు॥ ఫలములను
పుష్పములు [illegible]! హా సీత హా సీత యని [illegible]॥ వేడి
[illegible] చేత [illegible]॥
[illegible] పక్షి చరబోగనని [illegible]
నుగ॥ [illegible] బాసి! [illegible]టికని తెలుపదే
టికని! తన [illegible] రాజ్యమేల! ననిరా మచంద్రుండు విలపిం
చుచుండు॥ అక్కడను నాకంటె నధికంబుగా యున్న! [illegible]
ఘనతగ నుండగ॥ వారితో రాముండు [illegible]కి! వచ్చి నా పనుపునంది
హెచ్చుగానున్న॥ సాకేతపురమునకు చక్కగా గొనిపోవు! అందాక నీవు

శ్చ్ అమ్మ సీతమ్మ॥

స్వ్ హనుమంతుడు తనప్రతాపమున్ను సీతకు జెప్పుట. శ్వ్

అట్లుగానుండినను అమ్మసీతాదేవి। నీ పెక్కరావమ్మ ప్రియముతోడుత నూ॥ నిముషంబులోపలను నిన్ను రామునికడకు। లంకసహితముగాను శంక లేకుండ॥గొనిబోయివిడిచెదను కోరికలుదీరంగ। అనతులుదయచేయు అమ్మసీతమ్మ॥ ఈపనికినీకిపుడు ఇష్టంబులేకుంటె। పరగభువిలోనుండు పక్షు లన్నిటిలో॥ఏపక్షివలెనంటె అపక్షినేనగుచు। నిన్నుగొనిపోయెదను నిము షమాత్రమున ॥ అపుడుసీతాదేవి అతిసంభ్రమొందుచును । అంజనేయా నీవు అన్నివనులకునుతగినవాడవునీవు తప్పకుండగ జెపుడు నీకసాధ్యంబొ కటి లోకమునలేదు ॥ అమాటలకునవ్వి అంజనీతనయుండు । చూడుమని విజరూపు చూపించెనెట్టుల ॥ జలనిధులన్నియును మొలబంటిగానుండ। కులగిరులన్నియును గుజ్జులై యుండ ॥ తారకలన్నియును తలపువ్వులై యుండ॥ దిక్కులకడదాక దీర్ఘమై పెరిగి॥ భాసురముగాదివ్య బంగారుప ర్వతము। చందమునభాసిల్లి చక్కనిటుబలికె॥ అమ్మరో సీతమ్మ ఆలకించు ముతల్లి। హరిహరాదులునాకు అడ్డమొచ్చినను ॥ లంకతోడుత నిన్ను శం కేమిలేకుండ। గొనిపోయివిడిచెదను ఘనరాముకడను ॥ అనిబల్కగాసీత ఆశ్చర్యమునుబొంది। తగుదువేవన్నికైన తగుదువానుమంత ॥ గానిననెత్తు కొని గగనవీధినినీవు। బోవుచుండగనెరిగి రావణాసురుడు॥ క్రూరరక్కస భటులతీరుగాగూర్చుచును। ఆకాశముననిన్ను అడ్డిపోరినను॥ నన్నుసంబా ళించి తిన్నగాగాచుటకు। సాధ్యమువునోకాదో సంశయమునాకు॥ రావణు డుమొదలైన రాక్షసులందరును। పరమదురాత్ములును పాపభరితులును॥ అదిగాకనీయొద్ద ఆయుధంబులులేవు । వారినిపొందుదువేమో దానవులచే త॥ ఇపుడుదనుజులచేత ఇక్కట్లుపడితేని। ముందుకార్యంబెల్ల ముక్కలై చె డును॥వినుమువానుమంతుండ వినిపించెదనునీకు। నేనెటుల పెరవాని మేను ముట్టెదను॥పరపురుషదేహంబుకరమంటవలదనుచు॥నాకునీమంబయ్యె నా ముద్దుసుతుడ॥ అనిసీత బలుకంగ అంజనీతనయుండు। మేలుమేలనిబలికి మె చ్చిచూపిదవ॥ అమ్మసీతాదేవి అటువలెనకానిమ్ము। నేనువేగముబోయి నీయొక్కవార్త॥ శ్రీరామచంద్రునకు శీఘ్రంబుగాజెపుదు। కరుణించిశలవి మ్ము పరగనామాదమున ॥ అంతసీతాదేవి హనుమంతునీక్షించి। వినుమన్నతు

సీత కాకాసురవృత్తాంతము హనుమంతునకు జెప్పుట

నిటుదెల్పె వింతతోడుతను॥ ఘనచిత్రకూటమున పూర్వోత్తరప్రాంశమున॥ ఫలపుష్పముల చేత పర్ణముల చేత ॥ నిండి వేడుకగాను నేత్రోత్సవంబైన, తాపసాశ్రమ మొకటి దనరుచును వెలుగు॥ దానికి చేరువున దనరుచునునొక దివ్య। సిద్ధాశ్రమంబొకటి చిత్రముగగలదు ॥ మరికొంతదూరమున మందాకినీగలదు। దానితీరమునందు దనరుచుండేటి॥ సుందరారామంబు పొందుగాగలదచట। దానివర్ణన చేయ తరముగాకుండు॥ అందులో నావిభుడు అంకపీఠమునందు। చక్కగా నిద్రించు సమయంబులోను॥ కాకమొక్కటివచ్చి కన్నులన్నను చూచి! పయ్యెదముక్కుచే పట్టి తొలగించి॥ కుచకుంభముల పైని గోళ్ళతో నుండజీరి। మిగులరక్తము గారి మేనునొవ్వంగ ॥ హాయీశ్వరాయనుచు నాందోళపడుచుండ। నగుచు విభుడంతటను నాకనుల నీరు॥ దుడిచి యో దార్ఢ్యమున దుర్మార్గ కాకమును। వీక్షించి కోపించి వింతగా లేచి॥ నలుపక్కలీక్షించి వాకిగురుగావచ్చు। కాకంబు వీక్షించి కడుశీఘ్రముగను॥ గరికిపోచను నీషీకముగా మంత్రించి। వదలగా నేనదియు బ్రహ్మాస్త్రమగుచు॥ మింటనంటుచు గొప్ప మంటలను మండుచును। తరుమగా కాకంబు తాళజాలకను॥ మూడులోకంబులును మొర బెట్టుచును తిరిగి। తుదకు ధైర్యము నొడిగొందరగినపుడు॥ రాఘవుల సన్నిధికి రయమునను బరువారి। చేతులను జోడించి ప్రతిశరణ ముకో॥ అపరాధి నసబలికి అభయమిమ్మని వేడ। కృపజూడ నావిభుడు కరుణించి నిటు బలికె ॥ కాకమా నా యొక్క ఘనసాయకంబునకు। తిరుగులేదెన్నటికి తీరుగా వినుము॥ ఆహేతువనునీదు అంగమొక్కటి దానికి। ఆహారముగనొసగి యాపిదప పొమ్మ॥ అనిబలుక కాకంబు ఆవెంట నీతనదు। నేనులోచనంబొకటి పెల్లగిలదీసి॥ ఆసాయకంబునకు అర్పణముగాపించి। బ్రతుకుజీవుడ యనుచు పారిపోయెనుగ ॥ హనుమంతుడాపిదప తనకానవాలొసగి। పంపుమని వేడంగ భామసీతమ్మ॥ మంచిదనివారించి మగువసీ

సీతతిరిగి ఆనవాలిచ్చుట.

తా దేవి। కొంగుముడి విప్పుచును రంగులలరంగ॥ వెలుగుచున్నట్టి విలలేని మానికము। హనుమంతు చేతికిని అందిచ్చి దేవి॥ ఆంజనేయా నేను అంజలీ జోడించి। పతికి దండంబులను పదివేలవరకు ॥ పెట్టితినని పలికి ప్రేమించుమని జెప్పి। దానవబాధలను తరచుగా దెలిపి॥ తననతినిఖిలుడొకడు గానిపోవగా జూచి। యూరకుండుట పతికి యుక్తంబుగాదు ! జగములో నపకీర్తి ॥

[illegible]లనగనవ్వారగ। [illegible] గాదు క్షత్రియాగ్రేసర ॥ అనివిభునితో బలికె అపిదపనసుతెల్లి। దశరథ నందనుని తెల్లడిగా జూచి॥ కారుటడవులలో న [illegible] సౌమిత్రి [illegible] గానతని॥ కుశలంబులను నే ను [illegible] బగినా పూర్వంపు పరమవాక్యముల॥ ఫలము చేయుని చెప్పి [illegible] వినన్ను [illegible]॥ శూరుడై చెలగెను సు[illegible] అంపితనయ॥ నానా ధుతోదుతిను నా[illegible] సు[illegible] సూటిగాన దు॥ శాములన్నియు చెల్పి [illegible] వు[illegible] శూరవానమును ల॥ [illegible] హనుమంతవేగ॥ [illegible] ములుదిలుపుకొని పాట్లుబడుచుండు॥ హనుమంతు [illegible] నగముననొసగి హాయుమని సేతు॥ సీవిపుడు [illegible] నిజముగాన మనసు[illegible] తాపపడుచుండు భవ్యగుణధామ॥ అనిసీ బలుకుచును [illegible] దీనురాలై యుండ ధీరహనుమంతు॥ జానకిని యోదార్చి జయసీ[illegible]డై యున్న। అంజనీతనయుండు అందరమదరిగి [illegible] పనుతునని బలికి। వనములోపలజొచ్చి ఘనుడుహనుమంతు॥ ఫలములన్ చేరచి పడగాలగా గొట్టి।

హనుమంతుడు వనము పెకలించుట

అకులన్నియు ద్రుంచి అన్ని కొమ్మలను॥ చండాడిసౌధములు దండిగా వీకేసి। వేశ్యతో [illegible] వెతికి పెరికేసి॥ పువ్వులన్నియు బట్టి బొత్తిగా గాల్పేసి। తరువులన్నియుబట్టి ధరపైనికూల్చి॥ ప్రళయవాయువవలెను బ్రహ్మాండమదరంగ। పర్వతాగ్రంబులను పట్టి వేగమున॥ వాడిగా విలసిల్లు వజ్రాయుధమువలెను। ద్రుంచి నేలను గూల్చి ధృతులుమీరంగ॥ మదపు ఏనుగవలెను మట్టి కొలనుల నెల్ల। ఆరామముల నెల్ల జారగా బెరికి॥ అతిదారుణముగాను అంజనీతనయుండు। సంచరింపుచునున్న సమయంబులోను॥ శుకములును పికములును బకములును శారికలు। కోలాహలధ్వనులు గొల్లుగా జేయ॥ భల్లూకములు పులులు పందులును సింగములు। అతిభీకరముగాను అరచుచుండంగ॥ వినిలంకలోనున్న దనుజులందరుమిగుల। తత్తరమొందుచును త్వరగ పరుగిడుచు। వచ్చుచుండ గహనుమ హెచ్చుగానీక్షించె। అతిభీకరముగాను అన్ని దిక్కులును పిక్కటిలుచుండంగ పక్కవస్త్రాదైన। మారుతాతనయుండు ధీరుడై చెలగి॥ జోరణాస్త్రంథమును తొడుచు నెబకోయి। [illegible]లిద్దియుండగనం

నెలతభూపుత్రి॥ దాపునని దించుచనుజకాంతలు వేగ। తనులుగిరులును
విరిగి ధరపైనిబడిన॥ చవ్వుళ్ళుమృగముల నందళ్ళుపక్షుల। ధ్వనులుగినుచు
నులేచి నెత్తురమునొందె॥ సీతనువీక్షించి చిటపటలాడుచును। పెక్కుమా
టలునీతో పలుచున్నట్టి॥ మర్కటంబెవ్వాడు మావనములన్నిటిని। పెరికి
వేయుదొడంగె పెంకితనమాననుు॥ అని రాక్షసస్త్రీలు ఆమెతో బలుకంగ॥
వారితోమతసీత తిరుగాబలికె॥ దానవులందరును పూనిమాయలుపన్ని
హింసించుటకునన్ను యీవిధముగాను॥ ఆరాటములు కొట్టి పోవుచున్నా
రు। దానవమాయలను నేగెరిలియుగలన॥ మీమాయలన్నియును మీకు
తెలియగవలెను। పాములకాళ్ళు యాపాములేయెరుగు॥ ఆమాటలాలించి
యాదానవాంగనలు। కొందరుభయముచే గొబ్బునజనిరి॥ మరికొంతర
చోటమగువజానకివద్ద। కాపులుగానుండ గడమకొందరును॥ పరువారి

వనము పెరుకుతున్నట్లు రావణునికి జెప్పుట.

రావణును భయముచేవణకంగ। పలికిచందమున భయంభ్రములను॥
అసురనాథావినుము అమరేంద్రమానియో। ఘనపతిదూతయో దశరథు
నిసుతుని। ఆజ్ఞచేజానకిని అన్వేషణముజేయ। వచ్చినదూతయో హెచ్చు
గానొక్క॥ వానరుండరుదెంచి జానకితోమతిని। ప్రియవాక్యములుకొన్ని
ప్రీతితోబలికె॥ ఉగ్రరూపముదాల్చి యుత్సాహములుమీర। వనమెల్ల పె
రికేసి జనకతనయున్న॥ చెట్టుమాత్రంబు ముట్టుకొనకనువాడు। కాలా
గ్నిరుద్రుడై గర్జిలుచున్నాడు॥ వానరుండెవ్వడని జానకినిమేమడుగ। తన
కు తెలియదటంచు కినుకచేబలికె।గనుకనావానరుడు జనకతనయనువెదు
క। రాముని యాజ్ఞచే రయముతోమతను॥ దూతగానిచ్చటకు భీతిలేకను
వచ్చె। దండించుటమెప్పి తగినశిక్షనిరి॥వినిరావణాబ్రహ్మ విస్మయంబును
పొంది। కనులనిప్పులురాల కడుకోపగించి॥ వేగనెనుబదివేల పేరరక్కసు
తతుల। బంపగావారంత పట్టుదలగాను॥ శూలముద్గరపరిఘ భీలంబులైయు
న్న। ఖరచక్రతోమర ఘనబిండివాల॥ మాదిగాగలదివ్య ఆయుధంబులు
బట్టి।అతిభయంకరమైన గతులనరుదెంచి॥మిడతలనలములోన బడురీతిదా
నవులు। ఆంజనేయుని కెదుట రంజనగనిలిచి॥ వుడుమియునాశనము గడగ
డనువణకంగ। ఆయుధంబుదిప్పి అంగలార్చగను॥ వాలమునహనుమంతు
వడిగతాబెంచుచును। మర్కటులుతెగిరాల చోద్యముగదిప్పి।భీకరంబుగపె

వనములో హనుమంతు గడబిడ.

వ్ర యాకారమును దాల్చి। రణగుణధ్వని జేయు లంకయావత్తు। గడగడవణ
కంగ కడుభీతి నొందుచును। గల్లడిల్లి రిమ్మగుల దనుజులందరును॥ ఆర్భటములు విన
గానే ఆకాశమున బారు। పక్షులన్నియు నేల బడి మృతులనొందె॥ కర్ణపుట
ములు పగిలె గగనంబు పైనుంచి। చుక్కలు తెగిరాలె దిక్కులన్నియును॥ పి
క్కటిల్లు చువణాకె భీతి పాటిలంగ। పంతము నిటు బలికె పవనతనయుండు॥
దశరథనందనులు దనరు సుగ్రీవుండు। నన్ను బంపగినస్త్రి నన్ను తులు మీర
నేను రాముని దూత వానర నాయకుడ। నా పేరు హనుమంతు పయముగా విను
డు॥ శత్రుసంహారుండ చక్కగా వినరయ్య। నాతోటి యుద్ధమునకు భీతిలేకొస్తే॥
కోటి రావణులైన గోళ్ళతో మీటెంది। పట్టి కేచం పెదను గిట్టిగా వినుము॥ లంకా
వమూలంబు రాళ్ళవర్షము చేత్తుముంచేసియా పిదప ము దిముతోడు తన॥ లం
కాపురంబెల్ల శంక లేకను గాల్చి। అసురులందరు మిగుల అద్భుతంబొంది॥
జూచుచునుండంగ సుదతి సీతకు మొక్కి। వార్ధి దిలంఘించి వడిగ జను
తేర॥ రామచంద్రుని కడకు రయముతోడుంతి బోదు। వినుడు రక్కసులార వి
క్రమము నాదు॥ అవగానె రక్కసులు అతికోపమును బొంది। ఆయుధంబుల
తోను హనుమంతుడాయ॥ వీక్షించి హనుమంతు విపరీతకోపమున। తోరణ
స్తంభమును తీరుగా బెరికి॥ రక్కసులనందరిని తుక్కుడలగొట్టుమను। పి
ప్పటునింగికని పీప్రితోడుతను॥ పన్నగము చేనున్న పక్షిరాజము భంగి। కర
మున స్తంభంబు గ్రాలుచుండంగ॥ అంతరిక్షము కెగసి ఫాడి గెంతుచునుం
డ। కొందరు రాక్షసులు పొందియుద్ధ్యతము॥ జూచుచునుండంగ జూడను
చుకొందరు। శూలములు మొదలైన చోద్యఖడ్గములు॥ పట్టుకొని బరువారి
కొట్టనాగుచునుండ। ఇంద్రిడసురులు మున్ను ఈప్సిత ముదీర। వజ్రాయుధ
ముతోటి వడిగ దంపిన రీతి। బరిమార్చియందరిని పరమహర్షమున॥ దనుజులారా
వినుడు ఘనబలులు మీరెను। ఎందరుండినగాని సందియము లేక॥ వీరసుగ్రీ
వుండు విపుల సైన్యముతోడ। రాబోవుచున్నాడు లంకమీకేడ॥ రావణుం
డింకేడ రాక్షసులింకేడ। చేటుగాలము గూడె నేటికి మీకు॥ అనిబలుకు
చుండంగ విని రాక్షససేన। దిగ్భ్రమచె కొందరును దిక్కులకు బారె॥ కొంద
రు బెగులొంది తొందరబడుచుండ। కొంద రేమనకుండ కూర్చొనియుండ॥

రావణుడు వనమునకు జంబుమాలి నంపుట.

కొందరు రక్కసులు గోల పెట్టుచు బోయి। దశకంధరునితోడ విశదంబుగాను॥

వృత్తాంతమంతయును వివరించి దెలుపంగ। అధిక కోపమునొంది అసురేశ్వరుండు। ప్రముఖబలుండైన ప్రహస్తపుత్రుండు। జంబుమాలినిబిలచి భండకోపమున॥ అతివేగముననీవు అరుదెంచినానరుని బలిమాల్చితేగాని తిరిగి రావలదు॥ అనిరావణుండు బలుక ఆదనుజవీరుండు, బాణములు చేబూని పైనమ్మిబోయి॥ పవనతనయునిజూసి పదిబాణములు బూని, రెండు చేతులతోనుచండతేజమున, వదలగాహనుమంతు వదనమెరగబారె। మిగుదెబ్బలచేత మిగులనొవ్వంగ॥ అధికకోపమునొంది ఆంజనేయుండు। కొండయొక్కటి పెరికి దండిగావిసర॥ దానవుండదిజూచి తన బాణముల చేత। చూర్ణంబుగావించె చోద్యంబుగాను॥ ఆంజనేయుండపుడు ఆ చెంతనున్నట్టి సాలవృక్షంబొకటి చక్కగాపెరికి విసరగా దానవుడు వెనవాలు బాణముల ద్రుంచెనాశ్చర్యమును తీవ్రగతితోడ॥ ఆపిదప దానవుడు అధికకోపముతోడ, శిరముపై నొకశరము చిత్రంబుగాను॥ పదిశరంబులతోను హృదయభాగమునందు, ఐదుశరములతోను అతివింతగాను। భుజములపైనపుడు పూర్తిగాగొట్టంగ। అతికోపమునుబొంది ఆంజనేయుండు॥ కాలాంతకునివలెను తూలుమును దానవునిపై పర్వతము చేగొట్టి పట్టువలగాను॥ శిరముకంఠమును మరియు చేతులును బాణములు అశ్వంబులును రథము అంతలోపలను॥ చూర్ణంబుగా

జంబుమాలియొక్క కొమాళ్ళను బంపుట.

వింప చోద్యంబునొందుచును మిగిలినరక్కసులు భాగులు చుచుబోయి॥ వృత్తాంతమంతయును వివరించి దెలుపంగ, అతికోపమొందుచును అసురనాథుండు॥ ఎలమి కోదుత మంత్రి ఏడుగురుపుత్రులను। పంపగా వారపుడు పైనంబులగుచు॥ కమనీయ్యగణిఖచిత కాంచన బాణములు। చక్రములు రక్కస చయములను వెంట॥ దీసుకొని గంభీర దివ్యబలములతోడ, హనుమంతు పైదాసి హద్దురేకుండ॥ బాణవర్షంబులను తాగించగా కురియింప, వీరహనుమంతుండు ధీరుడై నిలచి॥ దానవుల బాణములు తప్పించుకొని వేగ। సైన్యమందరిబట్టి చక్కగా కొట్టి॥ ముష్టిఘాతముల చేత మోదుచును కొందరిని। హస్తములకొందరిని హతముగావించి॥ భుజదండముల చేత బొత్తిగా కొందరిని చండాడి చండాడి కొండలను బాది॥ గోళ్ళచేతను జీరి కొందరిని తెగటార్చి గుర్రములు రథములను గుండగావించి॥ చిత్రయుద్ధము చేసి చిందులనుగావించి। దానవులనందరిని తగిలి పెనుమంట। బగిమాల్చి హనుమంతుం భాసిల్లుచుండంగ। హతశేషులై యున్న అసురులతివేగ। [illegible]

ని వాలికిఁ జెనకుఁ జేరి। వార్తలు దెలుపంగ భయమునొందుచును॥ విభీషణవి
రూపాక్ష భానకర్ణ యుపాశ॥ దుర్ధరముఖులైన దొడ్డబలులైన॥ సేనాధిప
తులను సత్వరము బిలపించి। వారితో డుతబలికె తీరుగా నటుల॥ మున్నువాలి
జాంబవుడు ఘనుడు సుగ్రీవుండు। అంగదుడు మొదలైన అధికబలులైన॥ క
పిరాజశేఖరులు గలరు నే నెరుగుదును। గాని యేలోకమున గలరె యిటువం

హనుమంతుని బలమునకు రావణుడు బెగడుట.

ద॥ వాయుసుతుఁ బలంబు అధికమౌ పౌరుషము। గలిగిన మర్కటము కడు వింత
యగునె॥ వానికెనీకవికి వీరబలవిక్రమము। కామరూపమునదియు గ
గనతలమందు। సంచారమును దిగుల సంచితోత్సాహంబు। గలవృద్ధిలం
బగును ఘనులార వినుడు॥ ఇదిగాక సంద్రమును యుగ్గ్రవాసరింప। తపము
చరింపు మును తెచ్చిలము వలన॥ కల్పించియున్నట్టి కడుభయంకరమైన। భూ
తమిది కాబోలు భూతేమి జేసా॥ లేక సురలున మునులు కాకిలను బొంగు
చును। నన్ను సాధించుటకు నన్నుగా నిపుడు। కల్పించియున్నట్టి ఘనతీక
రాకృతులు। నరిల మిన్నట్టి వనచరుండే మొ॥ కాక జో తేపిను నాకాధిప
తినాకు। నోడిబంపినవాడో కీడు సేయుటకు॥ అందుకు నాకేమి అనుమాన
మిక లేదు। వనచరుడు బట్టుకొని ఘనులార తెండి॥ అమరేంద్రుడైనాను అగ
జాలడు మీకు। వినరీని మీరు వానరుడుగాను॥ ఎంచకుడగ వేగ మంచి
యుద్ధము చేసి। ఘన సేర్పుతో బూరు పవచరుని బట్టి॥ తెమ్మని బలుకంగి న
మ్మంపు చినంటి। మంచిదని బలుకు మను మహిమలలరంగ॥ గిధములును
గజములును రంగైన గుర్రములు। అధిక బలులైయున్న అనుపైన్యములు॥
ఘంటలకేతనాలుగి దక్షిండిపాలంబు। చక్రంబు మేలైన సాయకంబులు
ను॥ వెలనుడిసికొని వేగంబు జనుచు। భానుచందమున భాసిల్లుచుండి॥
తోరణాంతమునందు తీరుగానున్నట్టి। మారుతాత్మజుని వారు వీక్షించి॥
దిక్కులన్నియు మిణుగుల పిక్కటిలు చందమున॥ వనచరునిపై బాణ వర్షము
గురియ॥ అంజనీతనయుండు అధిక రోషముండు బట్టు। చంచలంగున దాటి
నింగిపై కెగసి॥ దర్ధురుండగు నాడు దూతంబుగా లేచి। అంబరము పై కెగసి
హనుమంతు గలసి॥ యోగ యుద్ధము సేయ కోపించి హనుమంతు। ప్రాణితా
ప్రౌక్కటిని పూర్తిగా తిన్న॥ మారుగొట్టగి వాడు నేలబడి మృతినొంద। యూ

దుర్ధరయుపాక్షాదులు జచ్చుట.

పాతాళుడును విరూపాక్షులు భయములును। నింగికి సిబరు వార్కి నిండుగా బాణము

ప్రా॥ హనుమంతు పైకేసి హద్దులేకుండ ॥ కొట్టుచుండగ నొచ్చి కోపించి హ
నుమంతు। ఉగ్రుడై ధరపైకి నురికి గెంతుచును॥ సాలవృక్షము పెరికి సర్వ
రముగా నెగిరి। అంబరము పైకేగి ఆరక్కసులను॥ జంపి యూపిమ్మటను సర్వ
సేననుగొట్టి॥ గుర్రములు రథములను గుంజగావించి॥ తోరణాగ్రమునందు
తీరుగానుండంగ। హతశేషులై యున్న అసురబృందములు॥ దశకంఠుని
దరికి తప్పించుకొనివచ్చి। పరమావమానము దెలుప వణకి భయమొంది॥ అపుడు
తనసుతుండైన అక్షయుని వీక్షించి। తాం ప్రశీఘ్రానంబేగి దగ్గరకు బోయి॥ దం
డప్రణామంబు లెగనాచరింపుచును అక్షయుని బలుక అసురేశ్వరుండు॥
మర్కటాధముబట్టి మంటలోపలగల్పి పరిగెత్తి విబలికి బాగుబాగనుచు॥
చతురంగబలములను చతురూర్పుకొని సారథులు ఘుమ్మలులోను సైనమై
లేచి॥ గదఖడ్గచక్రములు కరములనుధరియించి సింహనాదంబులను జేయు
చును వేగ॥ భేరిమృదంగాది భూరివాద్యధ్వనులు। శంఖనాదంబులును చ
క్కగా మ్రోగ్రియు॥ పైపైయుద్ధమునకు పట్టుదలతోబోవ। తోరణాగ్రము
నందు వీరుడై చెలంగి॥ కాలాగ్నిరుద్రుడై గ్రాలుచునున్నట్టి। వీరహనుమం
తుండు వీక్షించి మిగుల॥ ఆశ్చర్యసంభ్రమము అక్షయుడుపొందుచును। హ
నుమంతు వేగంబు పెనుపరాక్రమము॥ కని పెట్టజూడంగ ఘనుడు హనుమం
తుండు। లేశమైనా భయము లేక యంతటను॥ మధ్యాహ్న సమయమున మా
ర్తాండుచందమున। వెలుగుచునున్నట్టి వీరహనుమంతు ॥ పైని అక్షయుడ

అక్షయుని యుద్ధము

పుడు పట్టుదలతో మూకు। బాణములచే హనుమ ఫాలమునగొట్టె॥ ఆపిదప
నక్షయుని అమోఘ శరాణమును। త్రిప్పగుచు హనుమంతు ఢీకొనుచునపు
డు॥ రణము సలుపుచునుండ వంకభూధర మెల్ల। వార్ధినుంగిలి గెమరి వా
తములు దూరె॥ సూర్యతేజంబు సృక్కె వెలగోపులగిరులన్నియు
ను గూలినట్లాయె॥ చుక్కలు తెగిరాలె చోద్యంబుగానప్పుడు। ఉల్కాపా
తంబులు ఒత్తుగాదూరె॥ నింగి మ్రోయుచునుండె దిగ్భూతములన్ని। అ
న్నిదిక్కులనిండె అంధకారములు ॥ అసమయ హిందున అక్షయుడు మా
రుతి। బాణములచే హనుమ ఫాలమునగొట్టె॥ ఆదెబ్బకు హనుమ అతి
కోపమునుబొందె। కళ్ళనిప్పులురాల్చి పెళ్ళునలేచి॥ గట్టిగా నరుచంగ క
ల్పాంతమునుభంగి। దిక్కులన్నియు వణకి పిక్కటిల్లెనుగ॥ ఆత్యుగ్రుడై కే
.గి యంబరంబున కెగయు। అద్భుతగతితోప అక్షయుడుగూడ॥ ఆకసంబుకే

రెగసి హనుమంతుపై దాసి। ఘోరశరవర్గమును భోరమనిగురిపి। ఎదరె
రిపితేకుండ పడగొట్టగా హనుమ। అక్షయునిబలమునకు ఆశ్చర్యమొందిఅ
క్షయునితీక్షణము అగనిధిజసత్వమును। అగనిసాహస్యమును హనుమంతు
డాడ్చ అక్షయుడుకాలుడని అనకూడదనితలచి। సురలునసురులు గూడ
కొరగానుతించిరి॥ బలవర్ణాశ్రమములకు పటుకగ్గ్రగ్గముకు। యుద్ధనైపుణ్య
తకు నుత్సాహమునకు॥ అనుచుహనుమంతుండు అగ్నికణములురాల్చ।అం
కించెరొయిచరువు పొంకముగ జరువ॥ అక్షయునిఘనరథము నిక్షణముగుం
డాయె। నామధరపైగూలె పర్వతముగాలెను॥ పిమ్మటనక్షయుడు తెమ్మదే
లుమటిరిగి। ఖడ్గంబుచేబూని గగనతలమునకు। పీరిరాగ్గ్రజడచుచు వింత
గాజనుదేరి। హనుమంతుపైదాసి అట్టహాసంబు॥ గావించియుద్ధమును గవ
యుచునుండంగ। ఉగ్రుడైహనుమంతు డుత్సాహమునను। అక్షయునివీక్షిం
చి పక్షీంద్రుడురగమును। పట్టినచందమున పవనతనయుండు॥ అక్షయునిక
డకాళ్ళు చేతితోడుగబట్టి పుడమిపై కేతెంచి కసువింతగాను॥ చేబట్టితో
డలపుడు జెరిచింపాలుజేసి। వేషతోకీళ్ళన్ని విరిచివేయుచును॥ ఎముకల
న్నియుగూడ యేర్పాటుగాజేసి। భుజములనుబెరికేసి ప్రాగ్ణకోపమునబు
త్రిబద్దలగొట్టి భూమిపైబడవేసి। మట్టిమల్లార్చేసి మంటగల్పేసి॥ తనను
వీక్షించుచును ధరణిజనులందరును। గరుడులుయక్షులును ఘనభూతతతు
లు। సురలుమునిబృందములు చోద్యభయమునొంద। ఘోరణంబునకే
గె మారుతాత్మజుడు॥ హనుమంతుడక్షయుని హతముజేసినవార్త।వినిరా
వణాబ్రహ్మ విపరీతనుబొందె॥ నేలబడిదొర్లుచును చాలగాదుఃఖించి। మరి
కొంతసేపటికి మతిదిట్టపరచి॥

ఇంద్రజిత్తుని యుద్ధము.

ఇంద్రజిత్తునుజూచి హితవుతోడనుబిలచి। ఏర్పాటుసేయందమున వట్టుదలతో
డ॥ అస్త్రవిద్యలయందు అతిశ్రేష్ఠుడవునీవు। అన్నినీతులుగలవు అవనిలో
నీకు॥ బ్రహ్మదేవునినిన్ను వశ్యములుగావించి। బాణములనగొనినీకు వర
మమోఘమున॥ ఘనబలవంతుడవునీవు కార్యసిద్ధిచేసెదవు। శత్రుసంహారమునకు
సర్వజ్ఞమూర్తి॥ అస్త్రమునకుబలము నిన్నుసిప్పుగోరెదవు। మహాలోకం
బులయు చూడగానెచట॥ నిన్నుగాలినబంటు యెన్నిజెప్పినగాని। నీకుజు
మ్మానికని లేకుమనిలేదు॥ ఇదిగాకజెప్పెదను హితవుగావినుమటుత। జ
న్మదేవమ్ము దుజంబుమాలిమును॥ అతివీరుడై యుక్ష అక్షయకుమారుండు॥

|అతి శేనిబలులైన మిగత రక్కసులు॥ ఆ యువానరు చేత బొలసి రాశ్చర్యముగా॥
వెరిమొన్నరైనను మార్కటము చేత॥ చంపబడుటకు నేమి సందేహము లేదు॥
యంటి బలశాలి నిజముగా భువిని॥ లేకుగా వునన్ను నేను పైనంబనుచు॥ జ
ను శేరి నడచి జంపి వేగమున॥ జనముసొందుచును జగమెల్ల మెచ్చం
గ, జను శేరి నాయకులు దా నేక బలులు॥ దశకంఠ సుతుడు హితమానసుం
డగుచు చేసి సలహించి ప్రయోగించుతను। నే సములు పొంగ గంభీరమైన
యుద్ధమ్ము కాలి, నాగాను చు నిజ మోదము నను॥ జయము పొందుదు
టంచు పితరుని తోడ్కొని వింది చిన్నాడు లుప్తా ముమువాని వెళ్ళె మరి బలిష్టు॥అతి
భీకరంబైన ఆననంబులు మరియు। కామగమనంబులును గలిగి విలసిల్లు అశ్వ
ములు బూనించి ఆరథముపై నెక్కి। రవిచందమున వెడలె రావణసుతుండు॥
ధణాధణాధ్వనులతో తిన ముందే కేలు। మోగి యుధమునందు గ మోదంబుతో
డ॥ ధనుష్టంకారములు తిని జేయు చుండ గ, భూనభోవనాగ తరలెనడిసెం
ద్రజిత్తు॥ ఆనాదములు విను చు నరిగ యుగ సింహనాదంబులను జేసె నరనా
థ బలుండు॥ అపుడింద్రజిత్తుడు అతి వేగము వేచి। కపినాయకునిపైని గవ
యుని నద చెలగ యుద్ధసిద్ధుని జూడ నిర్ఘాతములంత। ఘనమహాసబృందములు
గగనమున నుండె॥ దిక్కులన్ని యు గప్పు కొనె దిరిగెను విహంగములు। వాపోయె
మృగములును వసుధ గన్పించె॥ సమరమంగళ్లు యను హాహాసధీరులనే।
బద్ధవైరులు మిగుల బలవీరవరులు॥ అయిన హనుమంతుండు ఆరావణా
నిసుతుడు। గలపి యుద్ధమునందు ఘనతరముగాను॥ యుంద్రుండు మరియు సు
ర చంద్రుండున లెవారు। తలపకుచు యుద్ధముకు ధైర్యాలు మూర॥ వనచ
రుని పైడాసి వడి నింద్రజిత్తుండు। దారుణ బాణములు ఘోరముని వేయ॥బాణ
ములు వారించి పవమానతనయుండు। అంబరంబున కెగయ నంతలోపలను॥
రక్తిగా బాణములు రాఘవుల దూతపై। అతిశీఘ్రముగ వేసె నంధకారముగా॥
పటు చాపమును చాల బాణంబులను దొడగి। శరపంజరముగ జేసె రుచిరుని పై
ని॥ శరపంజరమున మడు వరచిలుక చందమున। తప్పించుకొని పవన తనయుం
డు మెలగె॥ అరిదిగా శరజాల మవుడు దునుమాడుచును। గగనచరుడై మెలగె
ఘనుడు హనుమంతు॥ ఇట్లు వారివురును ఎరుగక నతమ బలము, మాత్సర్యము
చే వారు హెచ్చుగా పోరు॥ సమయంబులోపలను సర్వలుండై యొప్పు ఇంద్ర
జిత్తుండు ఆయు నెవ తెరిపి లేక॥ బాణంబులన్నియును బల్లొప్పవయినాను। తివ
చమత్కారముగ తప్పించుకొనుచు॥ అతి విచిత్రముగాను అంతరాళమున

దు, తిరుగుచున్నట్టి తరుచరనిజూచి। హనుమంతుబలమునకు అరుదం
దుచునునింద్రజిత్తుమదిలోన చింతించెనిటుల॥ హరిహరాదులకైన నల
వికానికిదుండనను చు బ్రహ్మాస్త్రంబు తనచేతబట్టి॥ పవనతనయునిపై నిశ
వమున నువదలంగ। అగ్నిమంటలు ధగధగ వ్యాకపముగ ప్పె॥ అసురులందరు జూ
చి అశ్చర్యపడుచుండ। పవనతనయునిబట్టి బంధించిరపై చె॥ సూర్యబింబమురీతి
చోద్యముగ హనుమంతు,నిశ్చేష్టితుండగుచు నేలపై కూలె॥ తెప్పిరిలియాపి
దవ తెలివొందిహనుమంతు॥ బ్రహ్మాస్త్ర బంధంబు బ్రహ్మ మునుతనకొసం
గినవరమనుచు హెచ్చుగా దెలియుచును। బ్రహ్మంగ్రిమారుతుల ప్రాపు
నాకుండ। యీయస్త్రబంధంబు యేపాటిదనుచు। ఆత్మలో దలచుచును
అతిభక్తితోను॥ బ్రహ్మాస్త్రమంత్రంబు పఠనంబుగావించి, బంధవిముక్తు
డై బరగుచునువానుమ॥ ఆజ్ఞాపనలవ అసురలచేజిక్కి। రావణునిస
న్నిధికి బోవనమాత్రి॥ అతికోపమొందుచును అసురబృందములెల్ల। పవనత
నయునిబట్టి భద్రంబుగాను॥ మోకులచే గట్టి శాఖలవలెగవసి। మొట్టుచును
పొడుచుచును తిట్టుచును పిలిచి॥ రావణుని సన్నిధికి రాక్షసులుగొనిపోవు।
సమయంబులోపలను సర్వులుపొత్తైన॥ అంజనీతనయుండు అసురేంద్రుదర్శ
నము। నల్పుటకైమిగుల సంతోషమునను॥ అసురులుతననెంత విసిగించినా
గాని। యేమియెరుగనిరీతి మోముపై కెత్తి॥ కళ్ళు చక్రదిప్పుచును పళ్ళుగిలిం
చుచును, మిటకరింపుచు గుడ్లు మిడుచూచుచును॥ గోళ్ళచే పక్కలను
గోరిబక్కుకొనుచు। వానరచేష్టలను వాలాయముగను। జేయుచునుండం
గ చేపట్టిదానవులు। దశకంఠుదాపునకు త్వరగగొనిపోయి। నిలబెట్టిదాన
వులు నెత్తిపై మొట్టుచును, పలుదెరంగులమిగుల బాధింపుచుండ॥ మిగు
లభయపడినట్టుమిష జేసిహనుమంతు। ఊరకనుండంగ ఉగ్రుడైనట్టి॥ ఇం
ద్రజిత్తుండప్పుడు యింగితుడుకాబట్టి, బ్రహ్మాస్త్రబంధంబు బాగుగావద
లి॥ అంజనీతనయుండు పోయినాడయున్నట్టు। దెలసుకొనిమదిలోను తెంపులే
నట్టి॥ ఆశ్చర్యమొకతట్టు అతిబిడియమొకతట్టు। అతిదుఃఖమొకతట్టు అతి
నిహ్మాదమున॥ బాధింపుచుండంగ పవమానసుతుజూచి। అతికోపమునుబొం
ది అసురేశ్వరుండు॥ తన్మచిత్రితమగుచు రంగైనబంగారు। ఆస్థానమంట

అంజనేయులు రావణుని మెచ్చుట.

పము నందుచెలగుచును॥ ప్రహస్తముదలైన ప్రముఖులమధ్యమున। దే
వతలలోపలను దేవేంద్రురీతి॥ కోటిసూర్యులవలెను గొప్పగావెలుగుచు

ణు॥కూర్చొనియుండంగ కూర్మితోడుతను॥ మారుతాతనయుండు నేరిజూచి
చువాని॥ తనమనసులోపలను తలపోసెనిటుల॥యీదివ్య తేజంబు యీరూ
పురేఖలును॥ యీవిలాసము మోము నీచక్కదనము॥ యీధైర్యశౌర్యము
లు యీసాహసముబలము॥ యీదేహలావణ్య మీయుదారతయు॥ మూ
డులోకములందు చూడబోమెన్నడును। గాసిదనుజాధిపుడు నీపాలకుం
డు॥ కాకుండినసుపీడు నాకాధిపత్యము దేవేంద్రునకుసకల దేవబృందము
కు॥ అధిపతిగానుండు అన్నిలోకంబులకును॥ యేకచక్రముగాను యేలుటకు
తగును॥ అనుచుహనుమంతుండు తనమానసులోపలను హర్షించుచుండం
గ ననుజేశ్వరుండు॥ కళ్ళెర్రగాజేసి కడుకోపముందుచును। పాహిహస్తువి
నుచుండ సాహసుండైన॥ దశకంఠధరుడుమిగుల ఘోరముగనొందుచును। ప
ల్కెనీచందమున పవనతనయునితో॥ [illegible] బంపించె యీచోటున
కునేడు॥ వనమేల చెరిచితివి భయము మిగులేక॥ జనులందరిబట్టి ద్రుంచి చెండా
డితివి॥ శంకేమియును లేక పంకివనచరుడ॥ అనిరావణుండిటుల ఆశ్చర్య
పడుచుండ॥ పవనతనయునితోటి పాపిహస్తుబలికె॥ నీతేజమీక్షించి నీవు
వనచరుడవనుచు॥ అనుటకవకాశంబు కనపడదు నాకును॥ నీవువచ్చినపనిని నిజ
ముగాదెలుపుము॥ నిముషంబులోపలను నిన్ను విడిపింతు॥ నిన్ను దూతను జేసి
పన్నుగానంపిరేమో॥ వరుణదేవుడో లేక నలకుబేరుండో॥ దైత్యవరుడో లే
క తగినబలశాలైన॥ యేదివ్యపురుషుండో యిచ్చటకునిన్ను॥ బంపినదైనం
బు సంపూర్ణముగనీవు॥ వివరించిదెల్పినను వేగవిడిపింతు॥ అనిప్రహస్తుడు
బలుక నతనితో హనుమంతు॥ దెల్పెనీచందమున ధీరతలు మీర॥నాపేరుహ
నుమంతు నాతండ్రిపవనుండు॥ నేనురామునిదూత నేతసుగ్రీవు॥ మంత్రినై
యున్నాను తంత్రమేమియులేదు॥ జానకిని వెదకుటకు నేనువచ్చితని॥దశకం
ఠుదర్శనము తక్కినమార్గముల॥ దొరకదనివనమెల్ల చెరకియీగతిని॥ బ్ర
హ్మవరమునుబట్టి బ్రహ్మాస్త్రముకు నేను॥దొరకిదశకంధరుని దొడ్డరూపం
బు॥ చూడవేడుకతోడ నూటిగానీగతి॥ రాక్షసులచేజిక్కి దీక్షనిటువస్తి॥

అంజనేయులు రావణునితో సంభాషించుట.

అనిరావణునిజూచి హనుమంతుడీరీతి॥ బలికెలేశంబైన భయములేకుండ॥
నీకుసోదరుడైన నృపుడు సుగ్రీవుండు॥ ధరణిపాలకుడైన దశరథాత్మజుడు॥ని
న్నుకుశలంబడిగి నిజబుద్ధులుగరప॥ నన్నుబంపిరివారు పన్నుగానిటకు॥ ఇ
గాదికజెప్పెదను హితవుతోడుతవినుము॥ దశరథనందనుడు తండ్రియాజ్ఞ

లను॥ నైగొనుచునదవులకు ఘనుడైనలక్ష్మణుని॥ వెలదిజానకిగూడ వెంట
గొట్టుకొని ॥ దండకారణ్యమున దనగుచును వేగమున । ఖరదూషణులబట్టి
ఖండించిపిదప॥ సీతనుగోల్పోయి శ్రీరామచంద్రుండు । సౌమిత్రితోగలసి
నతివివెదకుచును॥ ఋష్యమూకముజేరి యాధిగాసుగ్రీవు॥ చెలిమిసంపాదించి
చలముబూనుచును॥ వాలినిదునుమాడి వానిరాజ్యంబెల్ల॥ సుగ్రీవునకుసం
ద సంతోషముగానొసగి॥ పట్టంబుగట్టుచును పావనిజానకిని॥ అన్వేషణముకొ
రకు అన్నిదిక్కులకు॥ సుగ్రీవుడానతిసి శూరులైవెలిగేటి । కపికోటులను
బంపి కడపటనునన్ను॥ రాముడునుసుగ్రీవు రయమునను బంపంగ । అర్ణవం
బునుదాటి అవలీలగాను॥ లంకలోపలజొచ్చి పంకజాక్షినినేను । గనుగొం
టినాశోక వనమధ్యమందు॥ బుద్ధిమంతుడవగుచు భూపుత్రినిక్లేశ । చెరదె
చ్చితివినీవు చేటుమూడంగ॥ పాపమునకొడిగట్టి పరమపావనియైన । సీతనీ
చందమున చిరులుజెరుపుకొని॥ డెచ్చుటదిధర్మమే తెలివిలేకుండంగ। భూ
రిదుఃఖంబులను పొందెదవునీవు ॥ పూర్వముసిరియొక్క భుజదర్పమణచిన।
శివునిచాపముద్రుంచి చిందుగావించి॥ వాలంబుచేనిన్ను వడిగబంధించిన।
వాలినొకబాణమున గూలంగవేసి ॥ బలుడవైయున్ననిను బంధికానంగా
గొట్టి। ఖయిదుచేసినయట్టి గార్తవీర్యునను। వ్రతిభంజించిన పరశురాముని
శౌర్యగర్వాపహారంబు గావించినట్టి। కానిరాక్షసులైన ఖరదూషణాదు
లను। ఖండించిబరిమార్చి ఘనతకెక్కుచును॥ బలశాలియునుమరియు పటు
తరసమర్థుండు। బాణవిద్యలయందు ప్రబలుడైయున్న॥ ఆరామచంద్రునికి
అపకారమునుజేయ। హరిహరాదులకైన అల్పబ్రహ్మకైన॥ అతనిఘనబా
ణముల హతులుగాకనువారు । బ్రతుకశక్యముగాదు బాగుగాసమ్ము॥ రా
మునిబాణములు లక్ష్యంబుగాబోయి। మంటలుమండుచును మింటనంటు
చును॥ నీకరంబులునురము నీకంఠముఖములను।నీమస్తకముమరియు నీదుకీ
ర్తిన్ని॥ ద్రుంచినినువధియించు ధీరత్వమునుజూపి। అష్టమేమియు లేదు అన్ని
లోకములు॥ ఇదిగాకలక్ష్మణుడు ఎదురుకొసబాణములు। సంధించివిడచిన
ను సర్వలోకములు। మండిపోవుటగాక మత్తగజయశ్వములు। రథములు
సైన్యంబు రయమునను నీవు। లంకసహితముగాను శంకలేకనుకాలి। నిము
షంబులోపలను నీటిలోగలయు॥ వెయిమాటలేటికిని వినుమురావణబ్రహ్మ।
నీలంకసహితంబు నిన్నుబట్టుకొని ॥ నిర్ధూమధామంబు నిముషంబులోపల
ను। చేయుటకునేజాలు శీఘ్రంబుగాను॥ సుగ్రీవుమొదలైన శూరకపిబృం

కములు। కెదుట శ్రీరాఘవులు ఏర్పాటుగాను॥ నిన్నుగాంచి వినవనుచు వస్తు
గాశవధంబు। గావించినందునను భావమున నేను॥ శ్రీరామకార్యమును శి
రమందుధరియించి। ఊరకుంటినినేను ఉచితమార్గమున॥ లేకపోతేనిదు వి
క వత్సమకోరికి। అంతకునిపురమునకు అతిసూక్ష్మగతిని॥ పంపుటదినాకెం
త పాపాత్ముడా వినుము। మరియొక రహస్యంపు మాటయునుగలదు॥ అసు
రులును అసురులును అలయక్షకిన్నరలు। గంధర్వులును మొదలు కిడను దే
వతలు॥ నినుజంపరాదనుచు నీకేజసంభవుడు। వరములిచ్చినమాట కరిమి
నిక్కంబు॥ గానినరవానరుల కరముల చేనీవు। చావక పోరాదు చక్కగా నె
రుగు। గనుక ఘనరాముండు మనుజుండు ఘనుడైన। సుగ్రీవువానరుడు సూ
టిగా వినుము॥ వారిరువురునునిన్ను వధియింతురు దినిజము। మనము వనమ్మ
మిా దనుజాధముండ। గావునని పుట్టైన ఘనరామచంద్రునికి। జానకినర్పిం
చి జగము మెచ్చంగ॥ శిరమువంచగానిబలికి శంకేమియునులేక। లంకనేలుము
నీవు రావణాబ్రహ్మ॥ అనిహనుమబలుకంగ అసురేశ్వరుడుమిగుల। ఆగ్ర
హంబునుబొంది అగ్నిగాల్చుచును॥ ఖడ్గంబునుబట్టి మడియజేయుదలంచు

హనుమంతుని చంపకూడదని విభీషణుడు పలుకుట.

చు। ఆజ్ఞలొసగు మనుండ నంతలోపలను॥ తమ్ముడు విభీషణుడు త్వరితం
బుగావచ్చి। పలికె నీచందమున పట్టుదలగాను॥ అన్న రావణబ్రహ్మ వన్ను
గావినవయ్య। సర్కటునిజంపుటకు మనసెటులగలిగె॥ అతడు నీకోపముకు
అగుటదియేరీతి। అతడగ్ని దేవుడా అల్లవరుణుండా॥ అతడింద్రుడా లేక నల
కేశుడా లేక। వాయుపుత్రుండా వాలిజాననుడా॥ ఎన్ని చెడుమాటలను ని
న్నాడినాగాని। అతనిజంపుటనీకు సర్వంబుగాదు॥ దూతలనువధియింప పా
తకము గావునను। తగుమాత్రముగ చేసి దండనము చాలు॥ అనీతికోవిదులు
అందముగ బల్కెదరు। గనుక శాంతము జేయు ఘనుడనా యన్న। అనుజుని
మాటలను ఆదరముతో వినుచు॥ దశకంఠుడీరీతి దనుజులతో బలికె॥ వనచ
రాళులకెల్ల వాలమందున్న ప్రీతి। గనుక నీతని తోక గాల్చిమారంత। పట్నం
బులోనుండు ప్రతివీధిలోపలను। కలియద్రిప్పుచు రండి చలముతో నేసి॥ అని
రావణుడు బలుక దనుజులందరుగూడి। నూలుబట్టలు దెచ్చి నూనెలో ముం

హనుమ లంకను గాల్చుట.

చి॥ అదివరకు హనుమంతు హద్దు లేకుండంగ। పెంచినవాలమును వంచి బట్ట
కొని॥ తుట్టమొదటినుంచి బట్టలన్నియు జుట్టి అనలంబు ముట్టించి అమిత

గనూది॥ జ్వాలలునగావింప జవముగా మండుచును । మంటలునుపొగలెల్ల
మింటనంటుచును॥ ఉన్నసమయములోన ఉత్సాహమొందుచును। అంజనీ
తనయుండు అతి వింతగాను ॥ వాలంబు దిప్పుచును భీలంబుగానగ్ని।
కణములను రాల్చంగ కడుభయము నొంది ॥ హా చిత్రమని బలికి అసుర
బృందములెల్ల । హనుమ వీక్షింపుచును ఆశ్చర్యముగను ॥ ఢంకాలు భే
రీలు దగిసమృదంగాలు శంఖములు కాహళులు ఝాంకారగతిని॥ మ్రో
యుచునుండంగ హాహాయనుచు కేకలను। మాయరక్కసులపుడు వేయు
చుండంగ॥ హనుమంతువాలంబు పెనుప్రళయగతితోడ।మండుచునుండం
గ చండగతితోడ॥ కొందరు దానవులు శోకంబు చీరంగ।సీతసన్నిధి కేగి వా
తాత్మజునకు॥ వాలమును ముట్టించి వడిగ పురవీధులను। దిప్పుచునున్నా
రు తీవ్రంబుగాను॥ అని చెప్పగాసీత అతివిచారము నొంది। అగ్నిదేవునిగూ
ర్చి అతిభక్తితోను॥ ప్రార్థనలుగావించి పవనతనయునియందు। కృపజూపు
మనిగోరుచు కూర్మితోనగ్ని॥ ఎంతమండిననుగాని హిమముపలె హనుమంతు।
తనువుపై చల్లగా తగలసాగెనుగ ॥ అపుడు హనుమంతుండు ఆశ్చర్యము
నుబొంది । తనమనసులోపలను దలచెనీరీతి ॥ చక్కగా శ్రీరామ సామర్థ్య
మును బట్టో। భూపుత్రికారుణ్య భూరిసేతువను॥ గాక పవనునియొక్క క
డునపాయమువలనో। అగ్నిదేవుడు నన్ను అంటకున్నాడు॥ అనుచు హనుమం
తుడు అధికసంతసమొంది। ఆదానవులుగట్టి నన్నిపగ్గములు॥ అవలీలగా
ద్రెంచి ఆర్చుచును గెంతుచును। అంజనీతనయుండు అతివేగమునను॥ గొప్ప
పొడవైయున్న గోపురాగ్రమునందు। వాలితవగాత్రమును వడిగ తగ్గించి॥
సూక్ష్మరూపముదాల్చి చోద్యముగ రక్కసులు। తనశరీరమునందు కట్టం
బుగాను॥ గట్టిపగ్గములు చుట్టబడనువిప్పేసి। పర్వతాకారుడై ప్రజ్వలింపు
చును॥ వాలాగ్రమందునను జ్వాలలన్ని మిణుగురులమండుచునుండంగ చం
డతేజమున॥ లఘువులు వేయుచును లంకపైనెగబడుచు। ఘనగోపురముల
న్ని గాల్చుచుండంగ॥ భూమియాకాశములు పొగలుమంటలచేత।నిండియె
త్తునమంచి సింగిణుట్టుచును॥ గచ్చుగల బంగారు రత్నసౌధంబులును। మణి
నిర్మితంబైన మంటపంబులును ॥ అశ్వశాలలు మరియు అందమైయొప్పెటి।
కనకరథశాలలును గజశాలలన్నియు॥ ఆయుధాశాలలను అలరుచునుండే
[illegible] పానశాలలుమరియు పాకశాలలును॥ గాల్చుచును హనుమంతు కాలరు
ద్రుండగుచు। యింటింటిపైదాటి మంటపయములను॥ ప్రీతితోడుత గాల్చ

పిడుగులవలెనిండ్లు। ధ్వనులు జేయుచుగూలె ధరణిపైనపుడు॥ కడుభయం
కరగతిని గగనంబుభూమియును। అగ్నిమంటలుగప్పి ఆశ్చర్యముగను। తె
రిపిలేకుండంగ తెగమండుచుండంగ। దశకంఠునునుకొలుచు దనుజులందరు
ను॥ అధికమైమంటేటి అగ్నిజ్వాలలుజూచి। మిగులదుఃఖమునొంది నగరు
లోపలను॥ నిలువజాలకపోగ వెలుపలకు జేరెంచి। తమకేమిగతియనుచు
తల్లడిలుచుండ॥ కొందరుఘనసభలను సంధ్యచేదారి। కనబడక వీధులను
ఘనపొగలుగ్రమ్మ॥ పూపిరసాలుపకను చావుగామృతులైరి। బాలవృద్ధు
లుమిగులభయమునొందుచును॥ ఒంటిపోగులు చేతులనుదండిగాబట్టుకొని॥ ఇం
డ్లనువిడుచుచును ఒళ్లుదెలియకను॥ వెలపలకుజనుదేరి సాలపకనుపొగసె
గల, అంగణంబులవార్పు హతముకాబడిరి॥ మద్యపానముచేత మైమరచి
పతిసతులు। క్రీడాంతమునయలసి కూడివిదిరించు॥ మంచముల్పైనుండి మం
టలచేగాలి। జచ్చిబూడిదెగలసి రచ్చరవ్వగాను॥ కొందనురక్కసులు తొం
దరనుబడి వేగ। సొమ్ములకాసించి సొమ్ముమోదుచును॥ ఇండ్లలోపలజొ
చ్చి యేడ్చిమొరబెట్టుచును। అగ్నిమంటలచేత హతులైరి వేగ॥ కొప్పులను
విడిపోయి కొందరుదానవులు। మరికొందరునుయొడలు మరచిభయమొం
ది॥ కట్టుబట్టలయందు జ్ఞాపకంబులులేక। కొందరుదానవులు సందుసందు
లకు॥ బరువారిమార్గములు గురిదెలియజాలకను॥ అనలంబుపాలైరి పెను
దుఃఖముననూ॥ ఈరీతిగాలంక ఎడతెరిపిలేకుండ। మండికాలుచునుండె చం
డదీప్తులను॥ అగ్నిజ్వాలలుదగిలి అశ్వంబులునుమడిసె। కరులునేలనుగూ
లె గిరులచందమున॥ పక్షులు తెగకాలి పారావతంబులును। చిలుకలును
హంసలును చిందులైజచ్చె॥ నెమలిబృంగములెల్ల నమసెను పెనువేసను। తే
రులునుయంత్రములు చూర్ణమైపోయె॥ ఆయుధములన్నియును అగ్నిపా
లైపోయె। ధాన్యరాసులుమండి దగ్ధమైపోయె॥ వజ్రవైడూర్యములు వర
నీలములుమరియు। పవడంబులునుదివ్య పద్మరాగములు॥ మొదలైనరత్న
ములు మొత్తంబులై గాలి। చూర్ణమైచెడిపోయె చోద్యంబుగాను॥ గోపు
రహార్మ్యములు గూలెనుధరిపైని। బంగారుకుడ్యములు రంగుగాకరిగె॥ జం
టాలుగొడుగులును మండిభస్మంబాయె। ధనముండుకొట్లన్ని తగలబడిపో
యె॥ ఈరీతిగాలంక మారుతాలినయుండు। కాల్చిదగ్ధముజేసె కడువింతగా
ను॥ లంకబొత్తిగమండి పొంకమంతయుబోయి। అన్నివస్తువులపుడు అగ్ని
లోగలసె॥ పొగలుమంటలచేత పూర్తిగానిండుకొని। కాలుచుమహారూపంబు

గోలుపోవుచును। భస్మమై చెడిలంక పాడుపడియుండంగ। క్రూరులుగాను న్న వీరరక్కసులు॥ కోపాగ్నిరాలంగ కూడుకొని యేతెంచి। పరిఘత్రిశూలములు పట్టిసంబులును॥ ముసలగదలును మరియు ముద్గరంబులు మొదలు ఆయుధంబులు బట్టి హనుమంతుడాసి॥ ఘోర యుద్ధము సేయు వీరహనుమంతుండు। వైరిదానవులార విరవీగకుడి॥ అనిబలికి హనుమంతు తనవాలము నుద్దిప్పి। అరక్కసులగొట్టి హాశముగావించె॥ ఆలంపదహనంబు అశోకవనమ్మయము। గావించిహనుమంతు గాలిలు చుంకంగ॥ రాక్షసభటులంత రమ్యమేడలపైని। ఆశ్చర్యభయములను అంజనీసుతుని॥ వీక్షింపుచుండంగ వింతబడిగంధర్వ। విద్యాధరులుసిద్ధ విమలకిన్నరులు॥ కింపురుషమునిగణము కీర్తింపుచునుమిగుల। కొనియాడుచుండంగ హనుమంతుడంత॥ తన వాలమార్పుటకు త్వరగాను వార్నిధికి। జనుదేరుచుండంగ జానకినిసరమ॥ కలుసుకొనివీనులకు కడుసంభ్రమలరంగ। శుభవార్తవినీతి చోద్యముగ చెల్పె॥ వినుముసీతాదేవి హనుమంతుకొరకీవు। చింతింపపనిలేదు ఎంతమాత్రంబు॥ మారుతాతనయుండు తీరుగాకట్లన్ని। తెంచుకొనిరక్కసుల దిట్టంగాను॥ చెండాడి తెగటార్చి మెండుబలములుజూపి। దిక్కులనన్నిటిని పిక్కటిలజేసె॥ వాలంబునందుండు భీలమంటలచేత। లంకభవనములన్ని శంకలేకుండ॥ కాల్చిభస్మముచేసి కడుక్షేమముననుండె। ఆపదేమియులేదు అతనికెప్పుడును॥ పరమబల్కినయట్టి సంతోషవాక్యములు। అమృతసమముగ తోచె నతివచెవులకును॥ అపుడుసీతాదేవి హర్షంబునొందుచును। ఆశ్చర్యసంభ్రముల నలరుచుండంగ॥ ఆసమయమందునను అంజనీతనయుండు। కాలినలంకెల్ల కనులవీక్షించి॥ తనివినొందుచునుండ తనమానసములోన। దలచిసీతనుమిగుల తత్తరమునొంది॥ కోపాగ్నిచేనేను కోరిలంకనుగాల్చి। ఘోరప్రతిచందంబు బొత్తిగామరచి॥ యీ చెడ్డకార్యమును యొడలుదెలి

లంక కాలినప్పుడు సీతనుగురించి హనుమంతుడు చింతించుట.

యక జేసి। స్వామిఘాతకుడైతి నేమిసేయుదును॥ కోపములుగలవారు గురువులయందైన। పరనింద మొదలైన పాపములకైన॥ సంశయముబడరెవరు శంకేమియునులేక। కోపమెప్పుడుఘోర పాపహేతువగును॥ మహనీయులే వేళ మంచిచెడ్డలుజూచి। మరిపనులు జేయుదురు మందుడై నేను॥ విపరీతపనిజేసి వెర్రినైతిసియకట। అగ్నిజ్వాలలవలన అతివసీతకును॥ భయముగల్గుచు నేమి బాధలపడెనయ్యో। నృపులనన్నిధి కెట్టుల నేనుపోగలను॥ మార్తాండకులుమింద్ర

సుగ్రీవునకు నేను। యేమని చెప్పుదును యేమితోచదుగ । దావుకంటె
వేరు సాధనము గనబడదు। అనిచింతలనుబొంది అంజనేయుండు। మరికొం
త సేపటికి మదిదెచ్చుకొనితిరుగి। తనమానసములోన తలపోసెనిటుల॥ ద
శరథసుతునకును తరుణిసీతమ్మకును। దాసుడనై యున్న దనకువామేన్యుఆ
శ్చర్యగతితోడ అగ్నిసోకకనుండ। ఆతల్లి కేరీతి ననలమంటునుగ॥ మరియు
సీతాదేవి పరమపావనిగనుక। అసలమెట్టులసోకు నామెదేహముకు ॥ అని
బలుకుచుండంగ ఆకాశముననుండి। సిద్ధచారణులపుడు చిత్రముగబలికె ॥
అంజనేయునివంటి అధికమగుబలశాలి। పుడమిలోపలలేదు కడుచిత్రముగ
ను॥భూజనములందరును భూరిసుతులను జేయ।దానవకోటులనుతెగిలివధియిం
చి॥అతిభయంకరయమైన అగ్నిమంటలచేత। లంకనుహనుమంతుండు శంక
లేకుండ॥ కాల్చునసమయములోను ఘనవాలమందునను।అతిఘోరమునమం
డు అగ్నిలేశంబు॥ కాలకనుచల్లగా గంధంబువలెదోచె । పణతిసీతాదేవి
భాగ్యమెట్టిదియొ॥ విను మహానుమంతుండు పెనుసంభ్రమముబొంది । బరు
వారిభూపుత్రి పాదములకొరగి॥ సాష్టాంగములుజేసి చక్కగానిలువంగ। ఆ
నంద మొందుచును జానకిటుబలికె॥ వాయునందనవిను వాయుదేవుడనీవు।
గరుకుండుమువ్వారే ఘనసముద్రము ॥ దాటంగినోవుదురు తథ్యంబుగా
జపుడు। గానిశతృలచేత గ్రిప్పు నిమిగుల ॥ ఘోరమగునిలంక గోటచే
మీటించి। కాల్చుటకునీయంట ఘనులెవరు లేరు॥ పాడుదనుజులునిన్ను పట్టి
గట్టినయట్టి। అగ్గింబులన్నియును భడ్రంబుగాను॥ ఛేదించివచ్చితివే క్షేమ
మేనానీకు। అనలంబునీమను నంటకుండగను॥ అతిక్రూరులైనట్టి అసురకో
టినిజంపి। అలసటనొందియును అంజనీతనయ ॥ వారధనేలాగు తీరుగాదా
టెదవు। భయమునాకగుచుండు పవనతనయుండ ॥ నీవుతనుదిగనాడి పోవ
కుండినదనుక। బాయనిదుఃఖములు బాసిపోయినవి॥యీవక్కరోజైన యి
చ్చటనీవుంటె। కొంతవరకునుదుఃఖ సంతాపమణగు॥ గనుక నేడిచ్చోట వె
నుకదీయకనుండి । రేపువెళ్ళుమువత్స పాపరహితుండ ॥ ఓతల్లిసీతమ్మ
వోర్పుమీమాయమ్మ। చింతినీకేటికిని శీఘ్రింబుగాను॥ రామసౌమిత్రులు

సీత హనుమంతునిజూచి సంతోషించుట.

నూ రాజైనసుగ్రీవు। ఘనతరంబైనట్టి కపిసైన్యములను॥ కొనివచ్చియిచ్చట
ను దనుజనాథునిఘృంచి। సాకేతపురముసకు చక్కగానిన్ను ॥ కొనిపోయి
రాముండు జనులెల్లమెచ్చంగ।రాజ్యమేలుచునుండు రమ్యంబుగాను॥ అని

టలిక హనుమంతు జనకతనయకు మొక్కి! కలవందితర్వరగాను సలలితంబై వ! సాలవృక్షంబులును మాలతీవృక్షములు। తాంబూలహింతాల తాలవృక్షములు॥ లతగుల్మకుంజములు లలితచందనతరులు। అతిభయంకరగతిని ఆర్చుచున్నట్టి॥ సింహశార్దూలములు చిత్రభీకరమొప్ప। గండభేరుండములు ఖడ్గమృగములును॥ భల్లూకములు మొదలు వనమృగంబులుమరియు। శుకములుశారికలు పికబృందములును ॥ మునులుయక్షులుమరియు ఘనమైన గంధర్వ। కిన్నరకింపురుష కీర్తితంబైన ॥ పర్ణశాలలుగలిగి భాసిల్లుచున్నట్టి॥ పర్వతముపైనెక్కి పవనతనయుండు॥ సింహనాధము జేయ చిత్రంబుగా ధరణి। యాకాశముకదలి అదరిపడిరంత॥ అప్పుడుహనుమంతు కుప్పించిదాటుచును। పక్షులతో ముందు పర్వతమువలెను॥

హనుమంతుడు సీతనుజూచివచ్చుట.

ఆకాశమునకెగసి అతిశీఘ్రగతితోడ। భీకరాకారుడై కేకవేయుచును॥ ఆంజనేయులు జేయు అతిఘోషితంబైన। సింహనాదధ్వనులు చోద్యంబుగాను॥ కపిముఖ్యులందరికి కర్ణములుసోకంగ। వారుతరులునుగిరులు తీరుగానెక్కి॥ కనులజూచుచునుండ ఘనజాంబవంతుండు। కపులతో నీరీతి కరుణతో బలికె॥ వినుడుసోదరులార హనుమంతుజానకిని। గాంచకుండినయెడల కడుమోదగతిని॥ సింహనాదంబులను చెలగటుల జేయుచును। వచ్చుటకుకారణము హెచ్చుగా లేదు॥ జాంబవంతుండిటుల చక్కగాజెప్పుచుండ। అతివేగమునవంత నాంజనేయుండు॥ మధ్యసాముద్రమున మైనాకమునుజూచి। దానిపైనొకమారు తనవ్రేలుమోపి॥ అంబుధినిదాటుచును అతివేగమునవచ్చి। మహేంద్రనగముపై మారుతాత్మజుడు॥ ఉరకగాపర్వతము ఉదధిలోనికిగ్రుంగె। ఆశ్చర్యమొందుచును అంగదుడు మొదలు॥ ముఖ్యవానరులంత ముదముతో నుండునపుడు। కౌగలించుకొనుచు ఘనవాయుసుతుని॥ అధికసుతులును జేయ అంజనీతనయుండు। చక్కగానంగదుకు జాంబవంతునకు॥ దండప్రణామములు తగనాచరింపంగ। దీవించివారపుడు దివ్యఫలములను॥ తెప్పించియుంచంగ యొప్పిదంబుగకపులు। హనుమంతుచుట్టు వారక్షమునుండి॥ చక్కగాభక్షించి సరససల్లాపములు। ఆడుసమయములోన అవనిజానకిని॥ గాంచివచ్చితిననుచు ఘనుడుహనుమంతుండు। చెప్పగాకపులెల్ల గొప్పహర్షమును॥ పొందివాలంబులను పొడవుగాపైకెత్తి। మిన్నందియుప్పొంగి మిగులగంతులుచును। అప్పుడుకపులందరును ఆస్థలం

బనువిడచి। దుర్ధరమున్మ్రుగబోయి తొందరతోడుతన్ను శిఖిశిలాతలమునం
దుత్సాహములుమీర। పవనజుండునుజాంబవంతుడునుపనస।గవయగవా
క్షులును గంధమాధనుడాది। వానరులందరును వరుసగాగూడి॥ ఆమధ్య
రంగమున ఆంజనేయునిబెట్టి। హర్షమునగూర్చుండ అంగదుండపుడు॥ ఆ
నందమొందుచును ఆంజనేయునిజూచి। భాషించెనీరీతి భాసురంబొప్ప॥ త్వ
రితముగజలనిధిని దాటినీవలెనిటుల। వచ్చినవారెచట వసుధలోలేరు॥దివ్య
చరితుడవీవు దేవతులైనాను। నీకుసాటెందుకును నిజముగాగారు॥ భూపు
త్రికనినీవు పొందుగామాకొక్క। ప్రాణములురక్షించి ప్రబలితివినీవు॥రా
మునినన్నిధికి రమ్మనమేగెదము। అనిబలుకగానపుడు వినిజాంబవుం

హనుమంతుడు జాంబవునితో లంకవృత్తాంతము దెల్పుట.

డు॥ ఆంజనేయునిజూచి ఆమోదమొందుచును। వారధినీవెటుల వడిగదా
టితివి॥ దనుజపట్నంబీవు తగనెట్లుజొచ్చితివి।జనకపుత్రికనెటుల గనుగొం
టివీవు॥ ఆమెనినువీక్షించి యేమనిభాషించె। అసురబృందములోన మన
లితివియెటుల॥ అనిజాంబవుండడుగ ఆంజనీతనయుండు। కపిసేనలందరిని
గాంచియిటుబలికె॥ మధ్యసంద్రములోను మైనాకుడొచ్చుటయు।సురసవ
చ్చినతీరు చోద్యంగాను॥ సింహికాహింసయును సింధునిస్తరణంబు। లంక
లోజొచ్చుటయు శంకలేకుండ॥ సీతనుగాంచుటయు ప్రీతితోనానతితో,
భాషించుచందమును వనముబెరుకుటయు॥ దానవులజంపుటయు తనరొ
క్కబంధంబు। లంకనుగాల్చుటయు లంకచరితంబు॥ పిదపజానకితోడ ప్రీ
తిసంభాషణయు। జెప్పగాకపులంత చెలగిహర్షించి॥ అపుడమితబలుడైన
అంగదుడుహర్షించి। పలికెనీచంమున వనచరులతోటి॥ జనకసుతదేకుండ
మనమురాముసకడకు। అరుదెంచుటయుమనకు పరువేమిగాదు॥ గనుకమన
మందరము కడలిత్వరగాదాటి। రావణునిపురికేగి రయముతోడుతను॥పూ
నిదీక్షనుమనము జానకినిదెచ్చెదము। రండికాకుండినను రంగుగానాకు॥ఆజ్ఞ
లొసగినయడల అతివేగమునసేను। బోయిసీతనుదెత్తు భూరిహర్షమున॥బ
లుడురాణబ్రహ్మ పావకాస్త్రము మొదలు। బాణచయములయొక్క వేణ
ముజూపుచును॥నాపైనిసంధించి యేపారకొట్టినను। లెక్కసేయకనేను యొ
క్కసిముషములో॥ దశకంఠుమొదలైన దానవవీరులను। ద్రుంచివచ్చెదనే
ను ధృతులుమీరంగ॥ పవనతనయుండొకడె బాహుబలములచేత। దనుజు
లందరిబట్టి దునుమగలిగుండి। ఘనబలులమైయున్న గజుడుగవాక్షుండు।
గవయుండుమయుడును గంధమాధనుడు। పనసుండునలుడును ఘనజాంబ

కంతుంచు వీరందరును జేర తిరుగా మనకు॥ గనుక మన మందరము కినుక తోడ పుతోయి। సీతను దెచ్చెదము శీఘ్రింబుగాను॥ లేకపోతే నేను లిప్తలోపలనో పు। జానకిని దెచ్చెదను జగము మెచ్చ॥ అంగదుడు సీటుగాలుక నాలించి జాంబవుడు। పోమరచిపోతివా అంగదా నీవు॥ సునా సుగ్రీవుండు మాతో సీతను వెదుక। బంపగ కార్యంబు ఫలియించెనిపుడు॥ అంతటితో చాలు అల సాదు రాముండు। రంగంబులోపలను కానను నిజంబు॥ ఘుపక్షిత్నము జేసి కనిబెట్టియున్నాడు। గనుక మనమిపుడు పోయి సెనుజూడకను॥ రాముని బాలికని

కపులు సుగ్రీవుని వనములో ... మ్చుట.

రండిపోదామనగ। హనుమంతు నాజ్ఞచే వనచరులు గుంపులు॥ హర్షమానసుల గుచు అతిశీఘ్ర రాక్షసుల। మేరువు దగనములు తీరుగా వారు॥ గగనజంబుల బోలి మహిత తేజముతోడ। అంబరంబున కెగసి అమ్మో ముగాను॥ చనుదె రివాకంత ఘనముగా విలసిల్లు। పుష్పఫలములతోడ పూర్తిగా నిండి॥ నందనవనము వలె సుందరతరమగుచు। శూరుడగు నామమున సుగ్రీవునా మ॥ కాపులోనున్నట్టి కడుదివ్యమధువనము। ప్రవేశించినను హెచ్చు గానపుడు॥ అంగదుని శలవంది అప్పుడు వనచరులు। వెంబడి నెక్కినను చెల గిజేయకను॥ పట్టసిండాపళ్ళు దిట్టముగ భక్షించి। కొంగు గానందు దిరుచుచుండగ॥ కొమ్మ చేపలము కొసిగ లుదిక్కుగను। విసురుచును తేనెలు వినగకను ద్రావి॥ ఎక్కువను తేనియల వాక్కువతో తిప్పుచును। తమతోకలను పైకి తక్కుచును యెత్తి॥ గంతులను వేయుచును గట్టిగా నవ్వుచును। ఆడుచును పాడుచును హాయిగా వారు॥ కొమ్మపై నెక్కి దొమ్మిగా వ్రేలుచును। నేలను గూలుచును నెమ్మంబుతోడ॥ తరుశాఖములనుంచి దాటి గంతులు వేసి। బ్రాకుచును చెట్లపై పరమమోహమున॥ పండిన చెట్టుపై వానరనొకడెక్కి। ఫలములను దిను మొదడ వచట నుండొకడు॥ వానిచే ఫలములను పూర్తిగా కొసివేగ। బరువాకుచుండగ మరియొకడొచ్చి॥ ఆ ఫలములను గొనుచు నతివేగమున బోవ। వేరొకడు జబుగే పేరంబుగాను॥ వాటినిలాక్కొనుచు నూటిగామింగుచును। ఒక్కని శిరముపై మరియొకండెక్కి॥ వాని శిరమందునను వరుసగా వనచరులు। దొంతులుగా నెక్కి వింతగా నాడు॥ సమయంబులోపలను సత్వరముగా నొకడు। వచ్చి చూచ్చుగత వ్వ వానరుల దొంతి॥ నేలగూలుచు వారు కోలాహలము గాను ఫలములను మెక్కుచును మహాహర్షమున॥ తేనియల ద్రాగుచును పూవుకుసుమంబులను మొగలుశాఖలును మొదలంట దెంపి। కొమ్మలను మాత్రంబు నెమ్మదిగా విడి

చి॥ ఇక్కడవన్నియును ధ్వంసంబుచేసి । ఘనమైనమా మధువనము గాసిజేయు
మకపులు। బహుభంగులీరీతి పడిపోవుచు [illegible] వనము [illegible] వన
చరులంతటను। అతిశోకము దూచుచు [illegible] మిటుల
[illegible] చెలువుమారెనని [illegible]
[illegible] పనచరులను [illegible] వాలాయ ముగిసి॥ ఫలములనుదిను
[illegible] భయమువలదనిబలుక [illegible] వనమం
దు [illegible] పరమునుమాపను ॥
అంగ [illegible] అనిరి [illegible]
వనపాలురను [illegible] వనచరులంతటను । [illegible] దలిసికొట్టి॥
[illegible] భయము
నొందెడి [illegible] అతి [illegible] ఆయు
ధంబులను [illegible] కొందరి
నికొట్టి। అంగ [illegible] తెలిపెంచి తిర్య
రీతంబుగాను॥ [illegible] నన్ని వేగమునా । [illegible]
ళ్ళు మూర్ఛ [illegible] వాలరాక [illegible] వారివనిస్తు
[illegible] వారిని [illegible]
[illegible] బదులని [illegible] గలపికూర్చున్న
[illegible] పరములు [illegible] యంటగు
చు తాను [illegible] సుగ్రీవుపట్టిం
చినూటిగాబలికె॥ నెరవకుండగనాకు నరిగింపు వేగమున । నిన్నె [illegible]
ప్పించి [illegible] దపిను [illegible] తన్నిగము [illegible] అంగ
దపీనుడు హనుమంతుమొదలు॥ వనచరులందరును వనము [illegible]
ఎన్నిజెప్పినగాని మన్నించరుండ ॥ ఫలములను తేనియలు పడరాలగొట్టు
చును। మిక్కిలి వనమంతయును మిక్కుటంబుగను॥ [illegible] గావించి [illegible]
కుండంగ। మీరాదిమిక్కిలి మమ్ము మోదిరంధ్రను ॥ అపుడు సుగ్రీవుంపు ఆ
త్మలోపల నెరిగి। అవనిజను గనుగొనుచు నంగదుడు హనుమ। ఆనందమయుల
గుచు [illegible] వనమందు। [illegible] చున్నారు [illegible]॥ అట్లు
గాకుండినను అన్యులు మనవనము। ఘోర [illegible] చోద్యమునపైన॥
జానకిని హనుమంతు గానకుండిన యడల। అతిబుద్ధియుతులైన అంగదుడు
హనుమ॥ మున్ను దేవాసురులకన్నెత్తి మనవనము। జూడ లేకుండగ నేడు వన
చరులు॥ ఘోర [illegible] బలికి [illegible] దధిముఖుని। [illegible] బలికి [illegible]

ముతో డుతను। సీతను గనుగొనుచు ప్రీతితో హనుమంతు, వచ్చినందున వారి
వనములో జొచ్చి।ఏమి జేసినగాని హెచ్చుగా వారికి। చెల్లవలయుననుచును
కెప్పెదను నీకు॥అప్పుడు రాముండు అనుజుండు లక్ష్మణుడు।సుగ్రీవుగనుగొనుచు
మాటిగా నడుగ॥ జనక జను గనుగొనుచు హనుమంతుడిటువచ్చె। కార్యసఫలం
బాయె ఘనులార నేడు॥ఆమాటలాలించి ఆరామలక్ష్మణులు। మోదవారాసి
లో మునిగి తేలిరిగ॥అపుడు సుగ్రీవుండు హర్షంబుతో దుతెను।దధిముఖుని వీక్షిం
చి తగ నిటుల బలికె॥ చింతనీవొందకుము సంతోషమును బొందు।అంగదా దు
లుమనకు సఖిపుడై నట్టి। రాము కార్యంబులను రయముగా నెరవేర్చి।ఏ తెంచి
నందునను ఏమి జేసినను। వారు పూజ్యులు మనకు మారుబలుకగరాదు, శీఘ్రి
ముగ నిపుడు బోయి చేతులను మోడ్చి॥ సాష్టాంగములు జేసి సద్భావమున జూచి।
అత్యాదరముతోడ అంగదాదులను॥ క్షమియింపుడని వేడి జవముగా వార
లను। నేమకమ్మన్నట్టు నేర్పులలరంగ॥ దెలిపి వేగంబిటకు తెమ్మనుచు బలుకంగ।
దధిముఖుండే తెంచి తగినవిధములను॥ ఆదరింపుచు వేగ అందరినిబిలువంగ।
హర్షమానసులగుచు హనుమంతు మొదలు॥ వనచరులందరును ఘనులైన

హనుదాదులు రాముని యొద్దకు వెళ్ళుట.

।సుగ్రీవు।రామచంద్రునియును జలక్ష్మణేశ్వరుల॥ చూడ వేడుకతోడ చోద్యం
బుగా వారు। గగనంబునకు నెగసి కడు వింతగాను॥ గెంతులను వేయుచును
పంతంబు నార్చను। కేకచును కెవ్వుచును కేకలేయుచును॥ఆడుచును పాడు
చును అందందుల తరువులను। బెరుకుచును తన్నుచును గిరుల శృంగములు॥ది
క్కులన్నియు మిగుల పిక్కటిలు చందమున। కోలాహలధ్వనులు కోరిజేయు
చును॥ఆనందభరితమున వానరులందరును, వాలములు ద్రిప్పుచును వచ్చు
చుండంగ॥సుగ్రీవుడీక్షించి సురనుతుండైనట్టి।రామచంద్రునితోడ ప్రేమ
మీరంగ॥ అల్లగుగో వానరులు అతివజానకిజూచి। వచ్చినవార్తలను వడిగా
నుమనకు॥వినిపించుటకు వారు వేడుకలతో నిటకు।అరుదెంచు చున్నారు అతి
వేగముననును॥ అనిబలుకుచుండంగ వనచరులందరును। వచ్చి రాముని కెదుట
హెచ్చుగా నిలువ॥ ఆంజనేయుండపుడు హర్షంబుతో దుతెను। అందరి వనచ
రుల వాజ్ఞలను బొంది॥ రామసౌమిత్రులకు రాజుసుగ్రీవునకు। వందనంబు
లు జేసి వరభక్తితోను॥ కనుగొంటి జానకిని కన్నులారా నేను। క్షేమమామె
కనచట చెడుగేమి లేదు॥

సీత చందమును హనుమంతుడు జెప్పుట.

అన్ని వేళలయందు హారామ రామనుచు। వరదాతమాయొక్క స్మరణ

చేయుచును॥ ఎప్పుడుమీరాక కెదురుజూచుచునుండు, బాలచంద్రుని
వలెను చాలకృశించె॥ బాత్రిగాకనవాడి పుష్పమాలికబోలి॥ మేనెల్ల
గృశియించె మిగులనామెకును॥ చెక్కిటను చెయిజేర్చి చింతనొందుచునుం
డు॥ ఉపవాసములనుండి తపములను జేయు ॥ భూమిజామెకుశయ్య భూరి
దుఃఖముతోడ॥ దైత్యకాంతలనడుమ తెడబడుచునుండు॥ ఈచందమున
నున్న ఇంతిసీతను నేను॥ మీరుసుగ్రీవుతో తీరుగాచెలిమి॥ జేసినవైనంబు
వాసిగామీయొక్క॥ గుణచరిత్రంబులను గురుతుమీరంగ॥ ఆమెకునుమీ
యొక్క ఆనవాళ్ళన్నియును॥ చెప్పగాచెప్పగాచిట్టచివరకును॥ నన్నునమ్మి
నవెనుక నాచేతికిసతిమణి॥ దయతోడనొసగిన తమదుముద్రికను ॥ అందిం
చగాదాని అక్కునను జేర్చుకొని॥ అతివిచారమునొంద నంతలోనేను॥ మె
ల్లిగానోదార్చి మెండుబోధలు సేయ॥ అపుడు తెలివినిబొంది అమ్మసీతమ్మ॥
స్వామి శ్రీసుగ్రీవు సర్వకుశలంబడిగి॥ కొంకుమాటనువిప్పి రంగురన్నమాను॥
ఇదుగోనాచేతికిపు ఇచ్చినవిబలుకుచును॥ శ్రీరామచంద్రునికి చేతికందిచ్చె॥
కాంతులచేమిగుల ఘనముగావిలసిల్లు॥ రత్నంబుతోనచేతి రంగుగాబట్టి॥ తా
నునుతమ్ముండు తత్తరబడియేడ్వ॥ సుగ్రీవుమొదలైన శూరవనచరులు॥
శోధించియోదార్చి బుజ్జగించినపిదప॥ రాముండులక్ష్మణుడు సామంబుజే
సి॥ దుఃఖమునుదిగవిడచి దివ్యపురుషుండైన॥ శ్రీరామచంద్రుండు తీరుగా
బలికె॥ ఎటునేస్నేజూడ అటువేపువైదేహి॥ కన్నులకెల్లపుడు గానబడు
చుండు॥ వైదేహికనుగొనుట వట్టిమాటోనిజమో॥ సందేహమగుచుండు
సర్వదానాకు॥ ఎన్నడునాప్రియురాలు ఎడబాయకుండంగ॥ననుగూడియుం
డేటి ఘనురాలునేడు॥ ఇంతకాలమునుండి యేరీతినచటుండెనో॥ విరహాగ్ని
తోనాకు వింతయగుచుండు ॥ జనకజబాయంగ తనువుప్రాణములేల॥ గ
మకసుగ్రీవుండ కడుశీఘ్రముగను॥ నన్నామెసన్నిధికి తిన్నగాచేకొనుచు॥
దుఃఖములుబాపుమా దోషరహితుండ ॥ అనిరామచంద్రుండు అతివిచా
రమునొంద॥ హనుమంతుడోదార్చి అపుడిటులబలికె॥ అర్ణవంబునుదాటి
అతిబలాఢ్యుండైన॥ దశకంఠుబరిమార్చి త్వరగానుమనము॥ లోకంబుమె
చ్చంగ లోకమాతైనట్టి॥ సీతనుదేవలెను శ్రీరామచంద్ర॥ అనిబలికియార్ణ
వము తమదాటుచందమును॥ సీతవృత్తాంతమును ప్రీతితోడుతను॥ వినిపిం
పరాఘవులు వినిసంతసమునొంది॥ హాయేమినీబలము హనుమంతశూర॥

సంపూర్ణము.

ఆయుర్వేద వైద్యశాల

హెడ్ ఆఫీసు- కోరంగి,	బ్రాంచి ఆఫీసు- కాకినాడ,
గోదావరిజిల్లా, చెన్నపురి రాజధాని	జగన్నాథపురం, భాస్కరుపేట.

నారసింహ లేహ్యము	**లోహభస్మక సింధూరము**
41 తులములు రు 12-0-0	1½ తులం వరకు, రు 9-0-0.

ఈ యోగరాజములరెంటిని మా వైద్యశాల స్థాపించిన 1890వ సంవత్సరమునకు పూర్వము (ఇప్పటికి 40 సంవత్సరముల క్రిందటనే) మేము కనిపెట్టి [illegible]

[illegible]

[illegible]

ఈ (100) [illegible] రెండవ [illegible]

అడ్రసు - పొన్నమండ లక్ష్మణస్వామి

మార్చి 1921 సంవత్సరం

ప్రొప్రయిటర్, ఆయుర్వేద వైద్యశాల,
కోరంగి, గోదావరిజిల్లా. చెన్నపురి రాజధాని.

10821